

การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์จากมรดกภูมิปัญญาการตีมีด
บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวปิยฉัตร ผลชู และคณะ

รายงานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีงบประมาณ 2565

พฤศจิกายน 2565

การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์จากมรดกภูมิปัญญาการตีมีด
บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวณัฐพร สวัสดิ์ผล

นางสาวปิยฉัตร ผลชู

นางสาวภาณุชานาฎ ยงกระสัน

นางสาวณัฐธิดา บาลโสง

นางสาวศศิธร พุ่มเรียง

นางสาวปิยะธิดา วิทยานนทกานต์

รายงานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีงบประมาณ 2565

พฤศจิกายน 2565

ชื่องานวิจัย	การศึกษาเพื่อสร้างสรรค์การแสดง ชุด มืดบ้านเอง	
ผู้วิจัย	นางสาวณัฐพร	สวัสดีผล
	นางสาวปิยฉัตร	ผลชู
	นางสาวภาณุชานาฏ	ยงกระสัน
	นางสาวณัฐธิกา	บาลโสง
	นางสาวศศิธร	พุ่มเรียง
	นางสาวปิยะธิดา	วิทยานนทกานต์
	ปริญญา	ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
ปีงบประมาณ	2565	
อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลรวี กระจ่างทอง	
	อาจารย์ ดร. ชุมพล ชะนะมา	

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ชุด มืดบ้านเอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามรดกภูมิปัญญาการตีมิต บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษางานช่างฝีมือหัตถกรรมท้องถิ่นซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น 2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ชุด “มืดบ้านเอง” ผลวิจัยพบว่าจากการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมช่างฝีมือ การตีมิตของบ้านลองตองมีการใช้กระบวนการตีมิตแบบโบราณที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น คือ การใช้มือหล่อเหล็กไปจนการตีเหล็กให้เกิดเป็นมิตในลักษณะต่าง ๆ แทนการใช้เครื่องมือที่ทันสมัย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นจากภูมิปัญญาชาวบ้าน

จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานการแสดงในรูปแบบนาฏศิลป์พื้นบ้านโคราช มาประดิษฐ์เป็นกระบวนการทำรำลีลาทางนาฏศิลป์ การแสดงชุดตีมิตบ้านเองจัดทำเพื่อรักษามรดกภูมิปัญญาการตีมิต และเผยแพร่วิธีการตีมิตให้อยู่สืบไป

คณะผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเพื่อสร้างสรรค์การแสดงชุด “มิดบ้านเอ็ง” งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยคณะผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ และความเมตตากรุณา จากบุคคลหลายฝ่าย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ ท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลรวี กระจ่างทอง และอาจารย์ ดร. ชุมพล ชะนะมา ที่ให้คำปรึกษาในการทำวิจัย รวมถึงข้อเสนอแนะ และแนวทางอันเป็นประโยชน์ ต่อการสร้างสรรค์ ผลงานทางด้านนาฏศิลป์มาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ให้โอกาสในการจัดทำ วิทยานิพนธ์ และพัฒนางานวิจัยแนะนำรูปแบบการอ้างอิงของ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ช่วยตรวจงานวิจัย พร้อมให้คำแนะนำความคิดเห็น และแนะนำการแก้ปัญหาต่างๆ อันเป็นประโยชน์สำหรับการทำวิจัย

สุดท้ายนี้ คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัย ชุด มิดบ้านเอ็ง จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มา ศึกษาต่อ และสามารถนำไปเผยแพร่เป็นศิลปะวัฒนธรรมทางด้านนาฏศิลป์ รวมไปถึง เป็นตัวอย่าง ในการพัฒนาผลงานการวิจัยสร้างสรรค์และการวิจัยอื่นๆ ต่อไป

ผู้วิจัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.8 บทสรุป.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครราชสีมา.....	7
2.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านลองตอง.....	13
2.4 กระบวนการตีมีด	14
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
2.6 สรุปบท	23

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	25
3.1 รูปแบบงานวิจัย.....	25
3.2 การออกแบบงานวิจัย.....	26
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	27
3.4 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย.....	30
3.5 สรุปบท	32
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	33
4.1 แนวคิดการออกแบบการแสดง	33
4.2 แนวคิดการออกแบบลีลาท่ารำ	35
4.3 แนวคิดรูปแบบการแปรแถว	39
4.4 แนวคิดการออกแบบดนตรีประกอบการแสดง	43
4.5 แนวคิดการออกแบบเครื่องแต่งกาย.....	44
4.6 แนวคิดการคัดเลือกนักแสดง.....	46
4.7 แนวคิดการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง.....	47
4.8 สรุปบท	49
บทที่ 5 ผลงานงานวิจัย ชุด มืดบ้านเฝ้า.....	50
5.1 อธิบายท่ารำและรูปแบบการแปรแถว	50
5.2 สรุปบท	119
บทที่ 6 ข้อเสนอแนะ.....	120
6.1 แนวคิดการออกแบบการแสดง	120
6.2 แนวคิดการออกแบบลีลาท่ารำ	121
6.3 แนวคิดรูปแบบการแปรแถว	121

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
6.4 แนวคิดการออกแบบดนตรีประกอบการแสดง	121
6.5 แนวคิดการออกแบบเครื่องแต่งกาย.....	122
6.6 แนวคิดการคัดเลือกนักแสดง.....	122
6.7 แนวคิดการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง.....	122
6.8 ข้อเสนอแนะ	123
6.9 สรุปบท	123
บรรณานุกรม	124
ภาคผนวก.....	125
ภาคผนวก ก การลงพื้นที่เก็บข้อมูล	126
ภาคผนวก ข การทดลองการนำเสนอสร้างสรรค์ผลงาน	130
ภาคผนวก ค การแสดงงานวิจัย	136
ประวัติคณะผู้วิจัย.....	140

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 3.1 ลงพื้นที่เก็บข้อมูล.....	29
ตารางที่ 3.2 สื่่อออนไลน์.....	30
ตารางที่ 3.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน.....	31
ตารางที่ 4.1 ท่ารำที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นในการแสดง ช่วงที่ 1 วิถีชีวิต.....	36
ตารางที่ 4.2 ช่วงที่ 2 กรรมวิธีการตีมีด ท่าทางการเลียนแบบจากต้นแบบ.....	38
ตารางที่ 4.3 ท่ารำที่ปรากฏในเพลงโคราชที่นำมาสร้างสรรค์.....	39
ตารางที่ 5.1 สัญลักษณ์แทนนักแสดงในการแปรแถวการแสดงชุด มีดบ้านเอ็ง.....	50

คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 2.1 การตีหลาบและแบน.....	14
ภาพที่ 2.2 การตีหลาบและแบน.....	14
ภาพที่ 2.3 อุปกรณ์ / เครื่องมือใช้สำหรับการตีมีด	16
ภาพที่ 2.4 การตีหลาบและแบน	17
ภาพที่ 2.5 การชุบคมมีด	19
ภาพที่ 2.6 อ่างน้ำ ใช้สำหรับชุบคมมีด	19
ภาพที่ 2.7 ผลิตภัณฑ์มีดบ้านลองตอง	20
ภาพที่ 2.8 ผลิตภัณฑ์มีดบ้านลองตอง	20
ภาพที่ 2.9 ผลิตภัณฑ์มีดบ้านลองตอง	21
ภาพที่ 4.1 การนำเสนอรูปแบบการแสดง.....	35
ภาพที่ 4.2 รูปแบบการแปรแถวในช่วงที่ 1 แถวเฉียงและแถว 3 เหลี่ยม	40
ภาพที่ 4.3 รูปแบบการแปรแถวในช่วงที่ 2 แถวหน้ากระดาน.....	40
ภาพที่ 4.4 รูปแบบการแปรแถวในช่วงที่ 2 แถว 4 เหลี่ยมข้าวหลามตัดและแถวหน้ากระดานคู่.....	41
ภาพที่ 4.5 รูปแบบการแปรแถวในช่วงที่ 2 แถววีคู่.....	41
ภาพที่ 4.6 รูปแบบการแปรแถวในช่วงที่ 2 แถววีคว่ำ.....	42
ภาพที่ 4.7 รูปแบบการแปรแถวในช่วงที่ 3 ตั้งซุ้มจบ.....	42
ภาพที่ 4.8 การนำเสนอการแต่งกายครั้งที่ 1	45
ภาพที่ 4.9 การนำเสนอการแต่งกายครั้งที่ 2	45
ภาพที่ 4.10 การนำเสนอการแต่งกายครั้งที่ 3.....	46
ภาพที่ 4.11 นักแสดงชุดมีดบ้านเอ็ง	47
ภาพที่ 4.12 อุปกรณ์การแสดง	48
ภาพที่ 4.13 อุปกรณ์การแสดง	48
ภาพที่ 4.14 อุปกรณ์การแสดง	49
ภาพที่ 7.1 ลงพื้นที่ครั้งที่ 1 สัมภาษณ์หาข้อมูล นายมงคล นิลโคกสูง.....	127

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 7.2 ลงพื้นที่ครั้งที่ 1 สัมภาษณ์หาข้อมูล นายมงคล นิลโคกสูง.....	127
ภาพที่ 7.3 ลงพื้นที่ครั้งที่ 2 สัมภาษณ์หาข้อมูล พระอาจารย์มหาเสกสรร กิตติวิมล 128	128
ภาพที่ 7.4 ลงพื้นที่ครั้งที่ 2 สัมภาษณ์หาข้อมูล พ่อหวน จำปาโพ..... 128	128
ภาพที่ 7.5 ลงพื้นที่ครั้งที่ 3 สัมภาษณ์หาข้อมูล นายมงคล นิลโคกสูง..... 129	129
ภาพที่ 7.6 ลงพื้นที่ครั้งที่ 3 สัมภาษณ์หาข้อมูล นายมงคล นิลโคกสูง..... 129	129
ภาพที่ 7.7 การนำเสนอรูปแบบการแสดงและการแต่งกาย ครั้งที่ 1	131
ภาพที่ 7.8 การนำเสนอรูปแบบการแสดงและการแต่งกาย ครั้งที่ 1	131
ภาพที่ 7.9 การนำเสนอการแต่งกายครั้งที่ 2	132
ภาพที่ 7.10 การนำเสนอการแต่งกายครั้งที่ 2	132
ภาพที่ 7.11 การนำเสนอท่ารำช่วงที่ 1	133
ภาพที่ 7.12 การนำเสนอท่ารำช่วงที่ 1	133
ภาพที่ 7.13 การนำเสนอท่ารำ	134
ภาพที่ 7.14 การนำเสนอท่ารำ	134
ภาพที่ 7.15 การนำเสนอท่ารำ	135
ภาพที่ 7.16 การนำเสนอท่ารำ	135
ภาพที่ 7.17 ภาพการแสดงผลงานจริง.....	137
ภาพที่ 7.18 ภาพการแสดงผลงานจริง.....	137
ภาพที่ 7.19 ภาพการแสดงผลงานจริง.....	138
ภาพที่ 7.20 ภาพการแสดงผลงานจริง.....	138
ภาพที่ 7.21 ภาพการแสดงผลงานจริง.....	139
ภาพที่ 7.22 ภาพการแสดงผลงานจริง.....	139

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

บ้านลองตองเดิมนั้นจะเป็นชุมชนหมู่บ้านขนาดเล็ก สมัยก่อนจะมีบ้านเพียง 9 หลังเรือน โดยไม่มีกำแพงกันจะไปมาหาสู่ติดต่อกันง่าย อย่างสะดวกสบาย ในสมัยก่อนจะยังไม่มีโทรศัพท์ ชาวบ้านก็ต่างพึ่งพาอาศัยกัน เวลาว่างมักจะนิยมมานั่งพูดคุยกันอย่างสนุกสนาน บริเวณชุมชนนั้น จะมีต้นลองตองอยู่ภายในท้องถื่นเขตชุมชนของชาวบ้านนั้น จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านลองตอง” วิถีชีวิตของคนในชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักและประกอบอาชีพตีมีดเป็นงานรอง เริ่มต้นทำไม้ที่หลังคาเรือน ต่อมาได้เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย และมีการขยายการประกอบอาชีพตีมีดขึ้นภายในชุมชน เกือบทุกหลังคาเรือน นอกจากนี้จะมีการละเล่นแบบดั้งเดิม เช่น ภูกินหาง รี่ๆ ข้าวสาร ชักเย่อ เป็นต้น (มงคล นิลโคกสูง.สัมภาษณ์.2565) ตำบลบ้านโพธิ์เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอ นครราชสีมา ตั้งมาประมาณ 250 ปีเศษ ในอดีตเป็นตำบลหน้าด่านก่อนเข้าสู่เมืองโคราช สมัยนั้นจะมีการค้าต่างเมือง มีสินค้าต่างๆ ข้ามห้วยบริบูรณ์ตรงทำน้ำ ทำตลาด (บ้านวังหิน) และนอกจากนั้นยังมี โบราณสถานที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาชมประจำ คือ ปราสาทหินพนมวัน และเนินอรัม ตั้งอยู่บ้าน มะค่าหมู่ที่ 6 ปัจจุบันตำบลบ้านโพธิ์มีหมู่บ้านทั้งหมด 10 หมู่บ้าน มีนายรุ่งเพชร ชิงโพธิ์ เป็นกำนัน ตำบลบ้านโพธิ์ และมีนายชัยศิริ ศิริรุ่งสกุลวงศ์ นายกเทศมนตรีตำบลบ้านโพธิ์เป็นตำบล 1 ใน 24 ตำบล ของอำเภอเมืองนครราชสีมา (เทศบาลตำบลบ้านโพธิ์.เว็บบล็อก.ม.ป.ป.) งานช่างฝีมือหัตถกรรม พื้นบ้านตีมีดบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ปฏิบัติสืบ ทอดกันมาหลายช่วงอายุ เป็นงานช่างฝีมือหัตถกรรมฝีมือดี ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ผ่านการสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ในอดีตอาชีพตีมีดเป็นงาน รองของชาวบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่คนในหมู่บ้านจะประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นอาชีพหลัก งานตีมีดที่ ผลิตส่วนใหญ่ เป็นการผลิตขึ้นเพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ทางเกษตรกร เช่น มีดถางป่า จอบ เสียม เคียว เป็นต้น การผลิตชิ้นงานของบ้านลองตองจะต้องอาศัยแรงงานอย่างน้อย 4 คนในการผลิตชิ้นงานแต่ละชิ้น โดยคนหนึ่ง เป็นคนสูบลมเข้าเตาเพื่อเพิ่มความร้อน สองคนเป็นผู้นำหน้าที่ตีมีดสลับ และอีกคนหนึ่ง ทำหน้าที่พลิกหรือกลับมีดในขณะตี ต่อมาปี 2519 เป็นช่วงระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับ ขบวนการผลิต แบบดั้งเดิมของภูมิปัญญาชาวบ้าน เพราะได้นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ ได้แก่ เครื่องเจียร ไฟฟ้า เครื่องเป่าลม สว่านไฟฟ้า หรือหินขัดต่อด้ามมาใช้ในขบวนการผลิต ทำให้ผลิตได้เพิ่มมากขึ้น จากเดิมวันละ 2 ด้าม เป็นวันละ 10 ด้าม จากเดิมที่นำมาใช้ในเรือพวกคร้วเรือ ยังสามารถนำมา จำหน่ายและมีรายได้เพิ่มขึ้น และก็เป็นที่กล่าวขานว่ามีดีบ้านลองตอง เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มี ชื่อเสียงมานาน มีคุณภาพดี มีความคงทนต่อการใช้งาน

กลุ่มที่มีดีบ้านลองตองเป็นการรวมกลุ่มเศรษฐกิจชุมชน ในหมู่บ้านที่มีสมาชิกและคณะกรรมการในการดำเนินการ เป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง ยึดตามหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทำให้กลุ่มผลิตสินค้าได้อย่างมีคุณภาพ และพอเพียงสำหรับความต้องการของคน ในชุมชน และสามารถนำไปจำหน่ายให้กับคนนอกชุมชนด้วย งานที่มีดีเป็นภูมิปัญญางานช่างฝีมือพื้นบ้านได้ถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังรุ่นพ่อแม่ ที่ยังคงทำสืบทอดกันอยู่ในปัจจุบันและยึดเป็นอาชีพรองจากการ ทำนา ทำไร่ ทำสวน แต่ในรุ่นลูกหลานไม่มีการสืบทอด เนื่องจากเด็กรุ่นใหม่ไม่มีความสนใจที่จะทำเพราะมองไม่เห็นคุณค่าและเป็นงานหนักใช้แรงมากในการที่มีดี จึงหันไปทำงานตามโรงงานแทน หากต่อไป ในข้างหน้าอาจจะเกิดการสูญหายก็เป็นได้ ที่มีดีบ้านลองตองเป็นภูมิปัญญางานช่างฝีมือพื้นบ้านประเภทเครื่องโลหะ (มงคล นิลโคกสูง. 2550 : 4-5)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะศึกษาเกี่ยวกับการที่มีดีบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหาข้อมูลและลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการที่มีดีบ้านลองตอง และเป็นความรู้ในการศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามรดกภูมิปัญญาการที่มีดี บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ ชุด มีดีบ้านเอง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

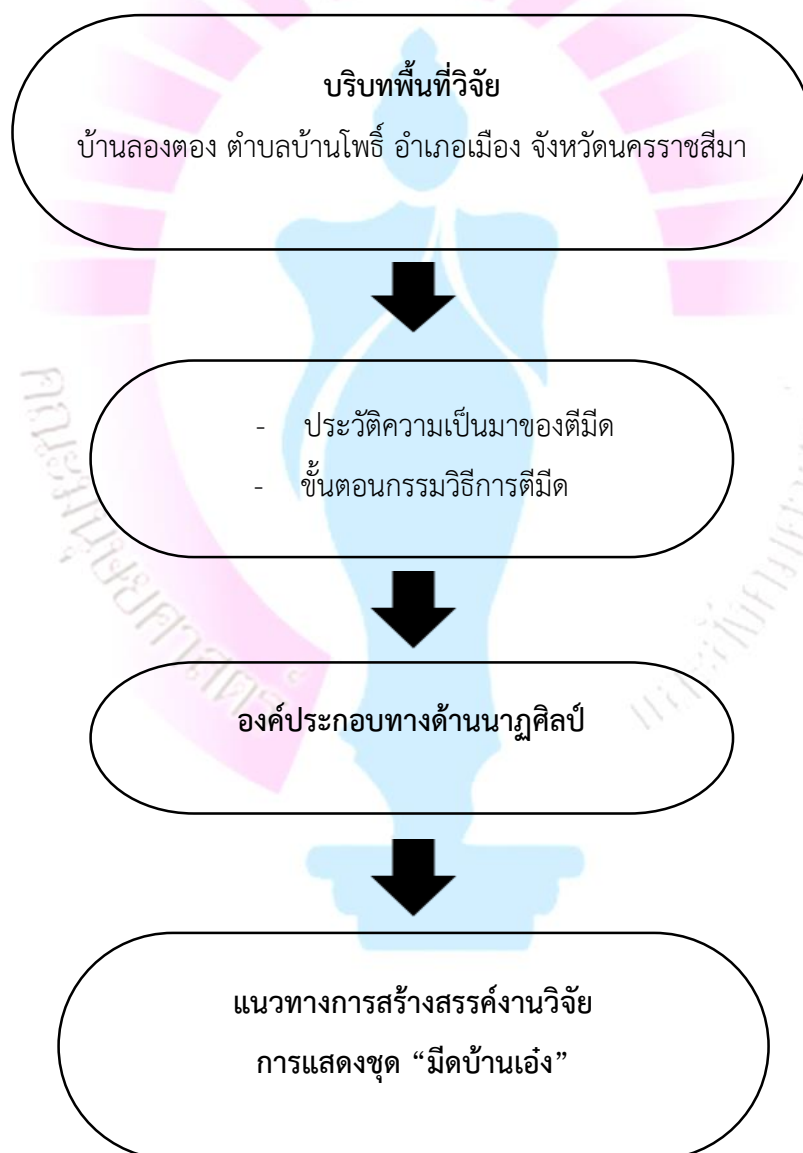
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการสืบค้นข้อมูล ในเขตชุมชนที่มีกลุ่มที่มีดี บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาเท่านั้น
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหา คือ ศึกษาถึงมรดกภูมิปัญญา ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน ประเภทเครื่องโลหะ การที่มีดี
3. ขอบเขตด้านประชากร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการสืบค้นข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญด้านช่างฝีมือในชุมชน กลุ่มประชากรที่ประกอบการที่มีดี กลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างกรณีศึกษานายมงคล นิลโคกสูง บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1.4 กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค้งานนาฏศิลป์จากมรดกภูมิปัญญาการตีมีด บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมา และสภาพทั่วไปของชุมชนบ้านลอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา ข้อมูลเกี่ยวกับเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรม ประวัติของชุมชน กรรมวิธีการตีมีด แนวคิดทฤษฎีและหลักการต่างๆ และข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการค้ำึงถึงข้อมูล ในด้านวัฒนธรรม การสัมภาษณ์ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1.1 : กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : คณะผู้วิจัย

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ (Creative Research) ซึ่งเป็นการศึกษาวิเคราะห์ โดยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data) และการวิจัยสร้างสรรค์ (Creative Research) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารจากหนังสือ ตำรา งานวิจัย บทความ เอกสารทางวิชาการ และสื่อสารสนเทศอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการตีพิมพ์ บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม คณะผู้วิจัยได้ศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องข้องกับงานวิจัย เกี่ยวกับการตีพิมพ์ บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
3. การนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดนั้นมาเรียบเรียง วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปองค์ความรู้ที่สำคัญในงานวิจัยการศึกษา เพื่อที่จะนำมาสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ ๆ
4. วิเคราะห์บทบาทการแสดง แนวคิดการแสดง ชุดมีดบ้านเอ็ง
5. ประเพณีและวัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นท่ารำ และท่าทางองค์ประกอบของการแสดง
6. ด้านการแต่งหน้า ใช้การแต่งหน้าแบบชาวบ้าน ทำให้เกิดความสวยงามและเหมาะสมกับชุดการแสดง
7. ด้านการแต่งกายศึกษามาจากการแต่งกายของชาวบ้านแบบดั้งเดิมของ บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นเครื่องแต่งกายประกอบการแสดงในชุด มีดบ้านเอ็ง
8. คำร้องประกอบการแสดง ได้นำภาษาในท้องถิ่นโคราชและภาษาโคราхмаาประพันธ์สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่
9. ทำนองเพลงได้นำเอกลักษณ์เพลงโคราชและได้นำทำนองวงมโหรีโคราхмаาผสมผสานให้เกิดความสร้างสรรค์และเหมาะสมกับการแสดง
10. อุปกรณ์การแสดง คณะผู้สร้างสรรค์ได้ใช้มีดและพัด เพื่อสื่อถึงกระบวนการทำท่าทางการตีพิมพ์แบบดั้งเดิมและกรรมวิธีการตีพิมพ์
11. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานวิจัย ชุด มีดบ้านเอ็ง
การจัดการแสดงนำเสนอผลงานวิจัย ชุด มีดบ้านเอ็ง ต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
12. รวบรวมส่งเอกสารงานวิจัยฉบับร่างให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะ ๆ
13. ตรวจสอบความถูกต้องจัดพิมพ์เป็นงานวิจัยที่สมบูรณ์

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงประวัติความเป็นมากระบวนการตีพิมพ์และได้อนุรักษ์วิธีการตีพิมพ์ ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของ บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาเป็นผลงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ชุด มืดบ้านเอง
3. ได้แนวทางการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ จากมรดกภูมิปัญญาการตีพิมพ์บ้านลองตอง

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย เพื่อความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ที่ได้มาศึกษา

1. **ตีพิมพ์** หมายถึง การใช้ก้อนทูปเหล็กบุให้เข้ารูป ทำด้วยโลหะมีเหล็กเป็นต้น ใบพิมพ์มีลักษณะเป็นแผ่น รูปยาวรี มีคมด้านหนึ่ง มีสันอยู่อีกด้านหนึ่ง หรือมีคมทั้ง 2 ด้าน ปลายมีรูปร่างแหลมก็มีบ้านก็มี โคนมีดเป็นก้านรูปเตี้ยเรียวแหลม หรือเป็นแผ่นสอดติดอยู่ภายในด้าม ซึ่งมักทำด้วยไม้
2. **บ้านลองตอง** หมายถึง ชุมชนที่มีต้นลองตอง และประกอบอาชีพตีพิมพ์เป็นส่วนใหญ่

1.8 สรุปบท

ในบทนี้ผู้วิจัยได้อธิบายถึงที่มาและความสำคัญของงานวิจัย ชุด “มืดบ้านเอง” พร้อมทั้งคำถามในงานวิจัยเพื่อหาข้อมูลได้อย่างตรงประเด็น รวมไปถึงวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น ขอบเขตของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องนี้หลังจากนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงข้อมูลพื้นฐานต่อไปในบทที่ 2

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่นักวิชาการ นักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ศึกษาและเผยแพร่ไว้ในที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลจากผู้อาวุโสที่มีความรู้ ในเรื่องของกรรมวิธีการทำมิด จากนั้นนำมาจัดหมวดหมู่ เรียบเรียงเพื่อเป็นฐานความรู้ ความคิดในงานวิจัย เพื่อสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์

2.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครราชสีมา

นครราชสีมา หรือรู้จักในชื่อ โคราช เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทยและมีประชากรมาก เป็นอันดับ 2 ของประเทศ อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชื่อเมืองนครราชสีมาปรากฏครั้งแรกเป็นเมืองพระยามหานครในการปฏิรูปการปกครองในรัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา) ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงมีรับสั่งให้ย้ายเมืองนครราชสีมา มาตั้งบริเวณ พื้นที่ปัจจุบัน เมื่อ พ.ศ. 2217 นครราชสีมา มีสภาพทางภูมิศาสตร์และธรรมชาติที่เอื้อต่อ การตั้งหลักแหล่งของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อน ประวัติศาสตร์จึงทำให้มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่อาศัยมาแต่เดิม และผู้ที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ด้วยเงื่อนไขทาง 8 ประวัติศาสตร์ การสงครามการแสวงหาพื้นที่แหล่งทำกิน จึงทำให้นครราชสีมา มีกลุ่มชาติพันธุ์ หลากหลายทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมงานวิจัยด้านชาติพันธุ์ (เสรี ซาเหลา , สุทธิภาช ภูเมืองปาน และคณะ. 2545)

1. ขนาดที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ราบสูงโคราชละติจูด 15 องศา เหนือลองจิจูด 102 องศาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 187 เมตร ตัวจังหวัดนั้นอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ 255 กิโลเมตร และโดยทางรถไฟ 264 กิโลเมตร มีพื้นที่ 20,493.964 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 12,808,728 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.12 ของพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดชัยภูมิและจังหวัดขอนแก่น
- ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดปราจีนบุรีจังหวัดนครนายก และจังหวัดสระแก้ว
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดขอนแก่น
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสระบุรีและจังหวัดลพบุรี

2. ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดมีทั้งที่เป็นภูเขาสูง ที่ราบลุ่ม พื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นและพื้นที่ลูกคลื่นลอนลึก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 บริเวณ คือ

2.1 บริเวณเทือกเขาและที่สูงทางตอนใต้ของจังหวัดมีความสูงจากระดับน้ำทะเลมากกว่า 250 เมตร อยู่ในบริเวณอำเภอปากช่อง อำเภอปักธงชัย อำเภอวังน้ำเขียว อำเภอครบุรี และอำเภอเสิงสาง เทือกเขานี้เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำลำธารหลายสายที่ไหลไปทางตะวันออก ของภาค ได้แก่ แม่น้ำมูล ลำแชะ ลำพระเพลิง และลำปลายมาศ พื้นที่ระหว่างเทือกเขาส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลึกและลูกคลื่นลอนตื้น ตอนล่างของหุบเขามีความลาดชันค่อนข้างมาก ทำให้มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินในบริเวณนี้ค่อนข้างสูง

2.2 บริเวณที่สูงทางตอนกลางของจังหวัดมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 200-250 เมตร อยู่ในเขตอำเภอด่านขุนทด อำเภอสีคิ้ว อำเภอเทพารักษ์อำเภอพระทองคำ ตอนล่างของอำเภอโนนไทย อำเภอขามทะเลสอ อำเภอเมือง อำเภอสูงเนิน ตอนบนของอำเภอปักธงชัย และอำเภอครบุรี อำเภอโชคชัย อำเภอหนองบุญมาก อำเภอจักราช และอำเภอเสิงสาง ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นลูกคลื่นลอนตื้น ยกเว้นบริเวณใกล้เชิงเขามีลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนลึก พื้นที่บางส่วนเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำไหลผ่าน หลายสาย ได้แก่ ลำแชะ ลำพระเพลิง ลำตะคอง ลำน้ำมูล และลำจักราช

2.3 พื้นที่ลูกคลื่นทางตอนเหนือของจังหวัด มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 200 เมตร อยู่ในเขตอำเภอขามสะแกแสง ตอนบนของอำเภอโนนไทย อำเภอคง ทางทิศตะวันตกของอำเภอบัวใหญ่ อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอห้วยแถลง และอำเภอชุมพวง อำเภอ ลำทะเมนชัย มีลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นที่สูงสลับที่นาบางตอนเป็นพื้นที่ราบลุ่มบริเวณริมฝั่งแม่น้ำชีโขง และลำปลาย - มาศ

2.4 บริเวณที่ราบลุ่มทางตอนเหนือของจังหวัด มีความสูงจากระดับน้ำทะเล น้อยกว่า 200 เมตร อยู่ในเขตอำเภอบัวใหญ่ อำเภอคง อำเภอโนนสูง อำเภอประทาย อำเภอพิมาย อำเภอสีดา อำเภอบัวลาย และอำเภอเมืองยาง มีลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่นและลอนตื้น มีที่ราบลุ่มบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ

2.5 ประชากรจังหวัดนครราชสีมา มีประชากรมากเป็นอันดับหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและมากเป็นอันดับสองของประเทศ รองจากกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยประชากรหลากหลายเชื้อชาติหรือหลายชาติพันธุ์ แต่กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดนครราชสีมาที่มีจำนวนมากมีอยู่ 2 กลุ่มใหญ่ คือ ไทย (หรือเรียกอีกอย่างว่า ไทยโคราช) และอีกกลุ่มคือ ลาว (หรือไทยอีสาน) และมีชนกลุ่มน้อยอีก ได้แก่ มอญ กูย (หรือส่วย) ชาวบน จีน ไทยวน ญวน และแขก

2.6 กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดนครราชสีมา นครราชสีมา มีสภาพทางภูมิศาสตร์และธรรมชาติที่เอื้อต่อการตั้งหลักแหล่งของมนุษย์มาตั้งแต่ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จึงทำให้มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่อาศัยมาแต่เดิม และผู้ที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ ด้วยเงื่อนไข ทางประวัติศาสตร์ การสงคราม การแสวงหาแหล่งทำกิน ฯลฯ จึงทำให้นครราชสีมา มีกลุ่มชาติพันธุ์ หลากหลาย ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดนครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

ไทโคราชเป็นชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ของจังหวัดนครราชสีมากระจายอยู่ทั่วไปทั้ง 32 อำเภอ แต่หนาแน่น ที่สุดที่อำเภอเมือง โนนไทย โนนสูง พิมาย จักราช ชุมพวง โนนแดง คง ขามสะแกแสง ขามทะเลสอ ด่านขุนทด สูงเนิน โชคชัย ครบุรี เลิงสาง หนองบุญมาก บ้านเหลื่อม เฉลิมพระเกียรติ พระทองคำ สีดา บัวใหญ่ เทพารักษ์

จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่าชุมชนโบราณซึ่งเป็นร่องรอยของมนุษย์ ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ ยุคหินใหม่ต่อเนื่องมาถึงยุคโลหะ กระจายอยู่ทั่วไป ในจังหวัดนครราชสีมา ครั้นถึงสมัยประวัติศาสตร์ ก็มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยทวารวดี ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองเสมา และสมัยขอมพระนคร ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่ เมืองพิมาย ครั้นถึงสมัยอยุธยาตอนปลาย สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้โปรดให้สร้างเมือง ณ ที่ตั้งปัจจุบัน พระราชทานนามว่าเมืองนครราชสีมาพร้อมทั้งส่งขุนนาง คือ พระยายมราช (สังข์) มาปกครองเป็นพระยามหา นครต่างพระเนตรพระกรรณ พร้อมทั้งอพยพขุนนางทหาร และครอบครัวจากกรุงศรีอยุธยา มาเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นข้าราชการประจำ เมืองนครราชสีมาและดูแลบริวาร ชาวอยุธยาอพยพมาอยู่นครราชสีมาอีกกระลอก หนึ่ง คือคราวเสียกรุงครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2310) แม้ในสมัยรัตนโกสินทร์ ขุนนางที่มาปกครองเมืองนครราชสีมา และเมืองบริวารก็ถูกส่งมาจากกรุงเทพฯ ทำให้เกิดการผสมผสานทางชาติพันธุ์ กับกลุ่มชาวพื้นถิ่น ที่อยู่เดิมนั้น เป็น ชาวไทโคราช ซึ่งมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง ในด้านต่างๆ ทั้งเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย อาหารการกิน บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ประเพณีพิธีกรรม ความเชื่อ ดนตรี เพลง นามสกุล คนโคราช และที่สำคัญ คือ ภาษาโคราช

ไทอีสาน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่งรองจากไทโคราช ซึ่งส่วนใหญ่อพยพมาจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นตั้งหลักแหล่งอยู่ทั่วไปในจังหวัด นครราชสีมา ที่หนาแน่นมากคือ อำเภอแก้งสนามนาง บัวลาย เมืองยาง ลำทะเมนชัย และบางส่วนของอำเภอ บัวใหญ่ ประทาย ชุมพวง ปักธงชัย สีคิ้ว สูงเนิน ห้วยแถลง บ้านเหลื่อม ไทอีสานรักษาวิถีชีวิตความคิดความ เชื่อประเพณี พิธีกรรม และภาษาอีสาน อันเป็นอัตลักษณ์ของคนอีสาน

ไทมอญ กลุ่มชาติพันธุ์มอญ สันนิษฐานว่าอพยพเข้ามาครั้งแรกในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ที่พระราชทานครัวมอญเป็นรางวัลแก่พระยานครราชสีมา เมื่อคราวศึกอะแซหุ่ญกั โดยให้ พระศรีราชรามัญ เป็นหัวหน้า ควบคุมครัวมอญเดินทางมานครราชสีมาโดยใช้เส้นทางปราจีนบุรี ครัวมอญส่วนหนึ่งตั้งบ้านเรือน ที่บ้านพลับพลา อำเภอโชคชัย ส่วนพระศรีราชรามัญและเครือญาติมาตั้งถิ่นฐานใน

เมืองนครราชสีมา บริเวณหลักเมือง เรียกตรอกมอญ (บ้านมอญ) การอพยพครั้งที่ 2 สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดฯให้ พระยามหาโยธา (ทอเรียะ) คุมกองมอญมาสมทบกับกองทัพ ของกรมพระราชวังบวรศักดิพลเสพย์ที่เมือง นครราชสีมา ในปีพ.ศ. 2336 เพื่อปราบขบถเจ้าอนุวงศ์ แห่งเวียงจันทน์ เมื่อเสร็จศึกแล้วเดินทางกลับทาง ปักธงชัย ด้านสะแกกราช เห็นทำเลดีมีความอุดมสมบูรณ์ จึงปักหลักตั้งบ้านเรือนสมทบกับชาว มอญที่อยู่เดิม ปัจจุบันชาวมอญที่บ้านพลับพลา อำเภอโชคชัย บ้านพระเพลิง บ้านนกออก บ้านท่าโพธิ์ อำเภอปักธงชัย ยัง รักษาประเพณีแบบมอญบางส่วนไว้ เช่น การไหว้ผีมอญ การเล่นสะบ้า ประเพณีทางพุทธศาสนา และภาษา

ไทยวน บางครั้งเรียกว่า ลาวพุงดำ หรือ ยวนพุงดำ หมายถึง ชาวโยนก จากอำเภอเชียงแสน จังหวัด เชียงราย ซึ่งถูกกวาดต้อนลงมาครั้งแรก เมื่อพ.ศ.2347 คนกลุ่มนี้ ได้ปักหลักตั้งบ้านเรือนที่อำเภอเสาให้ จังหวัด สระบุรี ต่อมาเจ้าเมืองสระบุรีได้จัดแบ่งไทยวนมาตั้งกองเลียงโคที่นครจันทิก (ปัจจุบัน คือ ตำบลสีคิ้ว) และ ปักหลักตั้งถิ่นฐานอยู่ต่อมา ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวปราบศึกเจ้าอนุวงศ์เมื่อสิ้นครเวียงจันทน์ได้กวาดต้อนเชลยมาจำนวนมาก ซึ่งมีชาวเชียงแสน ซึ่งถูกแบ่งไปอยู่เวียงจันทน์ สมัยรัชกาลที่ 1 ร่วมมาด้วย เมื่อเดินทางมาพบชาวยวนด้วยกันที่นครจันทิกจึงปักหลักตั้งถิ่นฐานอยู่ด้วยชาวยวนที่สีคิ้ว บ้านโนน แต่ บ้านไก่อู๋ชาชาวไทยวน มีวิถีวัฒนธรรมแบบล้านนา คือภาษาคำเมือง หัตถกรรมผ้าทอ ประเพณีสงกรานต์ มีวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน

ไทเขมร กลุ่มชาติพันธุ์เขมรในประเทศไทยเรียกตัวเองว่าขแมร์-ลือ (เขมรสูง) กระจายอยู่ในอีสานใต้ในจังหวัดนครราชสีมา จากการสำรวจเมื่อ พ.ศ.2525 พบว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์นี้อยู่ที่บ้านหนองใหญ่ ตำบล หินดาด อำเภอขุนทด บ้านถนนโค้ง ตำบลตะขบ อำเภอปักธงชัย บ้านหนองกระทุ่ม บ้านหัวท้านบ อำเภอหนองบุญมาก บ้านตะโกเขมร อำเภอห้วยแถลง ในอดีตกลุ่มชาติพันธุ์เขมรกับไทโคราชมีความสัมพันธ์ด้านการ ค้าขาย คนไทโคราชมักเดินทางไปค้าขายที่เขมรที่ด้วยขบวนเกวียน (นายฮ้อย)

ชาวนน กลุ่มชาติพันธุ์นี้เรียกตัวเองว่า ญ้อกร หรือเนียะกุล ซึ่งแปลว่า คนภูเขา ในขณะที่คนไทย เรียกเขาว่าชาวนนคนกลุ่มนี้อยู่ด้านในของขอบที่ราบสูงโคราชได้แก่ เพชรบูรณ์ ชัยภูมินครราชสีมา คนกลุ่มนี้ พูดภาษาในตระกูลมอญ-เขมร สาขามอญโบราณ เป็นกลุ่มชนดั้งเดิมที่ไม่มีตัวอักษรใช้ มีแต่ภาษาพูดชอบอยู่ บนภูเขาเตี้ยๆ ปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด พริก มะเขือ ในพื้นที่เล็ก ๆ หญิงสวมเสื้อเกี้ยว นุ่งผ้ามีชายพกใหญ่เจาะหู กว้าง เพื่อใส่กะจอน ไ่ว้ผมยาวเกล้ามวย การละเล่น คือ ปี่เรเร หรือกระแฉี่และเป่าใบไม้ ชาวนนในจังหวัดนครราชสีมาอยู่ที่บ้านพระบึง บ้านวังตะเคียน บ้านกลาง บ้านตะขบอำเภอปักธงชัยบ้านตลิ่งชัน ตำบลจระเข้ หิน บ้านมาบกราด ตำบลโคกกระชาย อำเภอครบุรี

ไทยกูย (กวย, ส่วย) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพมาจาก จังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ เพื่อตั้งหลักแหล่งทำมาหากินบริเวณรอยต่อระหว่างจังหวัดนครราชสีมา กับ จังหวัดบุรีรัมย์ คือ อำเภอห้วย

แอลง ในหลายหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านแสนสุข บ้านห้วยแคน บ้านพลวงทอง ตำบล ห้วยแอลง บ้านโคกแค ตำบลกงรถ ชาวภูยกุยเหล่านี้อพยพมาประมาณ 90-100 ปีที่แล้ว ยังรักษาความเป็น วัฒนธรรมแบบภูยกุย คือ การทอผ้า ภาษา ที่อยู่อาศัยชาวภูยกุยในจังหวัดสุรินทร์ ยังคงเลี้ยงช้างกันเป็นจำนวนมาก

ไทจีน ไทจีนเข้ามาตั้งหลักแหล่งทำการค้าในนครราชสีมาประมาณสมัยรัชกาลที่ 4 และเริ่มมีมาก สมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อสร้างทางรถไฟสายนครราชสีมาสำเร็จในพ.ศ.2443 ทำให้นครราชสีมาเป็นศูนย์กลาง การค้าเชื่อมโยงระหว่างภาคกลางและภาคอีสาน เส้นทางรถไฟได้เปลี่ยนระบบการค้าแบบสมัยโบราณ การผลิตเพื่อยังชีพเป็นการค้าและเศรษฐกิจเพื่อสะสมทุนและหวังผลกำไร ปัจจุบันการคมนาคมที่สะดวก รวดเร็ว ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และทางอากาศ ตลอดจนเทคโนโลยีใหม่ ทำให้บทบาทของหกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าในจังหวัดนครราชสีมา และอีสานมีความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนมีประเพณีความเชื่อที่ยังยึดมั่นเช่นประเพณี การแต่งงาน ประเพณีงานศพ ประเพณีตรุษจีน สารทจีน แข็งเม้ง ไหว้เจ้า กลุ่มไทจีนนับถือศาสนาพุทธ นับถือเจ้าแม่กวนอิม เคารพนับถือในศาลเจ้า

ไทซิกข์ ถิ่นฐานเดิมอยู่ที่จังหวัดโคราชชาวาลา แคว้นปัญจาบ ประเทศอินเดีย อพยพเข้ามา นครราชสีมาช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 5 ประมาณ 35 ครอบครัว อาชีพของไทซิกข์ คือ ค้าขาย ชายสวมกางเกง ขาลีบ เสื้อแขนยาวคอกลม ผ่าอก ปล่อยชายเสื้อคลุมสะโพก โปกศีระชะ สวมกำไลโลหะ หูฉิ่ง แต่งชุด紗หรี หรือสวมกางเกงเสื้อยาวคลุมเข่า สวมเครื่องประดับ ภาษาที่ใช้ภาษาปัญจาบปี ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ผู้สูงอายุ ได้ภาษาสำเนียงโคราช นับถือศาสนาซิกข์ ทุกเข้าจะสวมมนต์ที่วัดซิกข์ ศรีศุสิงห์สภา ตรอกไถ่ย่าง ถนนจอมพล แม้ว่านครราชสีมาจะประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ หลายกลุ่มก็ตาม กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ก็มีความ ผสมผสานกันไปในทางวัฒนธรรม โดยที่แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ก็ยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติ พันธุ์ของตนเองอยู่ ในขณะเดียวกันก็มีการรับ มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมบางส่วนซึ่งกันและกัน และมีศูนย์รวม จิตใจร่วมกันคือ ความเคารพนับถือ ท้าวสุรนารี (คุณย่าโม) (อภิญา บัวสรวง และสุวิไล เปรงศรีรัตน์. 2541 : ออนไลน์)

2.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านลองตอง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

งานช่างฝีมือหัตถกรรมพื้นบ้านตีมีดบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ปฏิบัติสืบต่อกันมาหลายช่วงอายุเป็นงานช่างฝีมือหัตถกรรมฝีมือดีซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ผ่านการสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ในอดีตอาชีพตีมีด เป็นงานรองของชาวบ้านในบ้านลองตองซึ่งส่วนใหญ่คนหมู่บ้านจะประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นอาชีพหลัก งานตีมีดที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นการผลิตขึ้นเพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ทางการเกษตร เช่น มีดถางป่า จอบ เสียม เคียว เป็นต้น การผลิตชิ้นงานของบ้านลองตองจะต้องอาศัยแรงงานอย่างน้อย 4 คนในการผลิตชิ้นงานแต่ละชิ้นโดยคนหนึ่งเป็นคนสุบลมเข้าเตาเพื่อเพิ่ม ความร้อน สองคนเป็น

ผู้ทำหน้าที่ตีมีดสลับ และอีกคนหนึ่งทำหน้าที่พลิกหรือกลับมีดในขณะตี ต่อมา ปี 2519 เป็นช่วงระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับขบวนการผลิตแบบดั้งเดิมของภูมิปัญญาชาวบ้าน เพราะได้นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ ได้แก่ เครื่องเจียรไฟฟ้า เครื่องเป่าลมไฟฟ้า สว่านไฟฟ้า หรือหินขัดต่อด้ามมาใช้ในขบวนการผลิต ทำให้ผลิตได้เพิ่มมากขึ้น จากเดิมวันละ 2 ด้าม เป็นวันละ 10 ด้าม จากเดิมที่นำมาใช้ในเรือพวกคริวเรือ ยังสามารถนำมาจำหน่ายและมีรายได้เพิ่มขึ้น และ ก็เป็นที่กล่าวกันว่ามีดบ้านลองตอง เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงมานาน มีคุณภาพดี มีความคงทนต่อการใช้งาน (มงคล นิลโคกสูง. 2550 : 4-5)

กลุ่มตีมีดบ้านลองตองเป็นการรวมกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนในหมู่บ้านที่มีสมาชิกและคณะกรรมการในการดำเนินการ เป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง ยึดตามหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทำให้กลุ่มผลิตสินค้าได้อย่างมีคุณภาพและพอเพียงสำหรับความต้องการคนในชุมชน และสามารถนำไปจำหน่ายให้กับคนนอกชุมชนด้วย งานตีมีดเป็นภูมิปัญญางานช่างฝีมือพื้นบ้านได้ถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังรุ่นพ่อแม่ ที่ยังคงทำสืบทอดกันอยู่ในปัจจุบันและยึดเป็นอาชีพรองจากการทำนาทำได้ทำสวน แต่ในรุ่นลูกหลานไม่มีการสืบทอดเนื่องจากเด็กรุ่นใหม่ ไม่มีความสนใจ ที่จะทำ เพราะมองไม่เห็นคุณค่าและเป็นงานหนักใช้แรงมากในการตีมีดจึงหันไปทำงานตามโรงงานแทน หากต่อไปในข้างหน้าอาจจะเกิดการสูญหายก็เป็นได้ ตีมีดบ้านลองตองเป็นภูมิปัญญางานช่างฝีมือพื้นบ้านประเภทเครื่องโลหะ

2.3 กระบวนการตีมีด

1. การตีมีด

ภูมิปัญญาชาวบ้านแรกเริ่มดั้งเดิม การตีมีด จะใช้แรงงานอย่างน้อย 4 คน ในการตี 1 ชิ้นงาน ในแต่ละครั้ง โดย 1 คน เป็นคนสูบลมเข้าเตาเพื่อเพิ่มความร้อน อีก 2 คน เป็นผู้ทำหน้าที่ ตีมีดด้วยการตีสลับ อีก 1 คน คอยทำหน้าที่พลิกหรือกลับมีดในขณะตี

ต่อมานายมงคล นิลโคกสูง ได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เครื่องเจียรไฟฟ้า เครื่องเป่าลมไฟฟ้า สว่านไฟฟ้า หรือหินขัดต่อด้าม มาใช้ในขบวนการผลิต ทำให้รูปแบบดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไปบ้าง และลดแรงงานในการผลิต จากเดิมวันละ 2 เล่ม เป็นหลาย 10 เล่ม จากใช้ในคริวเรือ ก็พัฒนาเพื่อการจำหน่ายมากขึ้น

ภาพที่ 1 : การตีเหล็กและแบน

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 26 มีนาคม 2565.

ภาพที่ 2 : การตีเหล็กและแบน

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 26 มีนาคม 2565.

2. เครื่องมือในการตีมีด

2.1 วัสดุ

เหล็ก วัสดุสำคัญในการใช้ตีมีด มีหลากหลายชนิด ขึ้นอยู่กับประเภทผลิตภัณฑ์และมีผลต่อราคาการจำหน่ายด้วย มีดบ้านลองตอง จะใช้เหล็กประเภทต่างๆ ในการตีมีด เช่น เหล็กเหนยบรถยนต์ หรือ เหล็กสปริง ที่มีความเหนียวและแข็ง เหล็กแท่ง หรือ เหล็กพืด มีความเหนียวและแข็งน้อยกว่าเหล็กเหนยบ ใช้ตีมีดดาบ มีดหวดหญ้า และมีดโต้

ไม้ ใช้สำหรับทำด้ามมีด ทำจากไม้ชนิดต่างๆ เช่น ไม้ไผ่ ไม้ประดู่ ไม้แดง

2.2 อุปกรณ์

เครื่องมือที่สำคัญในการทำมีดให้มีคุณภาพสูง มีความคม รูปร่างสวยงามและน่าใช้ เมื่อจะหาซื้อใหม่จะต้องเป็นมีดบ้านลองตองเท่านั้น

1. ค้อนมี 2 ชนิด คือ ชนิดเล็ก และชนิดใหญ่ เรียกว่า พะเนิน ใช้ตีเหล็กขนาดใหญ่ มีหลายขนาด แบบชนิดหน้าเรียบ หน้าสอบ หน้าแหลม ใช้ตีเหล็กขณะเหล็กร้อนแดงสลับกัน ตีแบนเหล็กตามต้องการ
2. สือบสำหรับเป่าลม มี 3 ชนิด คือ สือบเย็นเป็นสือบคู่ สือบนอนเป็นสือบเดี่ยว สือบพัตลม ใช้พัตลมเข้าเตาให้ถ่านลุกแดงมีความร้อน
3. ตีจับเหล็ก หรือ คีมจับเหล็ก ใช้คีบจับเหล็กขณะเผาไฟและจับเหล็กวางบนทั้งขณะตีหรือตัด
4. เหล็กสกัด ใช้ตัดเหล็กให้ได้ขนาดและรูปทรงตามต้องการ
5. ทัง มี 2 ชนิด คือ ทังใหญ่สำหรับรองเหล็กที่จะทำมีดใหญ่ๆ และทังเล็กสำหรับรองตีมีดเล็ก
6. รังและทวยสำหรับบ้อมมีด ใช้รองตีเหล็กด้ามมีด
7. เลื่อยตัดเหล็ก มีทั้งเลื่อยไฟฟ้าและเลื่อยมือ ใช้ตัดข้อปลอกด้ามมีด
8. เครื่องเจียรไฟฟ้ามีหลายแบบ ใช้เจียรคมมีด เจียรด้ามมีด และเจียรตกแต่ง
9. ตะไบ มี 2 ชนิด คือ ตะไบหยาบ และตะไบละเอียด ใช้ตกแต่งคมมีดให้เรียบและคม
10. เครื่องสว่านไฟฟ้า หรือ วิน ใช้เจาะรู เพื่อลงหมุดที่ปลอกด้ามมีด
11. トラประทับ สำหรับตอกใบมีด เป็นเครื่องหมายการค้า บ่งบอกชื่อช่างตีมีด
12. เครื่องกลึง ใช้กลึงด้ามมีด
13. ป้อมสือบลม หรือ พัดลมไฟฟ้าหอยโข่ง ใช้เป่าพัดลมไฟในเตาเผาให้ร้อนแดง
14. เตาไฟ ทำจากอิฐบล็อกทนไฟและก่อหุ้มด้วยดินจอมปลวก ใช้ใส่ถ่านเผาเหล็กให้แดง
15. ถ่านไม้ สำหรับ เผาเหล็กที่จะตีเป็นมีด
16. เหล็กชุด ทำด้วยเหล็กกล้าแข็ง ปลายบางคม ใช้สำหรับชุดใบมีดให้คมและบางตามต้องการ
17. เครื่องขัด หรือ ปัดมีด
18. หินลับมีด มี 2 ชนิด คือ หินหยาบ และหินละเอียด
19. อ่างน้ำและน้ำซุบ สำหรับชุบคมมีด

ภาพที่ 3 : อุปกรณ์ / เครื่องมือใช้สำหรับการตีมิด
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 26 มีนาคม 2565.

3. การตีเหล็กเป็นมิด

กรรมวิธี ขั้นตอน วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือ ในการตีเหล็กให้เป็นมิด จะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่จะมีความแตกต่างกันตามประเภทของมิด

3.1 การตัดและผ่าเหล็ก เมื่อคัดเลือกเหล็กตามชนิดที่ต้องการ (ส่วนใหญ่เป็นเหล็กแบนรถยนต์) วัดขนาดความยาวเท่ากับขนาดมิดที่จะตี นำเหล็กส่วนที่จะตัด ไปเผาไฟในเตาเผาจนเหล็กร้อนแดงได้ที่ จากนั้นใช้คีมจับเหล็กที่ร้อน มาวางบนทั่ง แล้วผ่าเหล็กแบ่งครึ่งด้วยเครื่องมือสกัด จะได้เหล็กสำหรับตีมิด 2 เล่ม

3.2 การแบนหรือตีหลาบ เมื่อตัดเหล็กตามต้องการ นำเหล็กไปเผาไฟ แล้วใช้คีมจับเหล็กที่ร้อนแดงมาวางบนทั่งเหล็ก ใช้ค้อนตีสลับกับค้อนพะเนินหรือค้อนปอนด์ การตีแบนทำสลับกับการเผาไฟให้ร้อนแดง ตีจนได้รูปร่างสวยงามตามต้องการ โดยการตีแบนมิด จะเริ่มจากการตีในส่วนเป็นด้ามมิดแล้วค่อยๆ ตีในส่วนที่เป็นใบมิด ตีตราสัญลักษณ์และใส่ด้ามมิด

3.3 การตีแต่ง เพื่อให้ผิวเหล็กเรียบและได้มิดตามรูปทรงที่ต้องการ การตีเหล็กเรียบและตีเพื่อขลิบคมหรือย้ำคมให้บางและตรงก่อนที่จะนำไปตะไบอีกครั้ง

3.4การตอกตราสัญลักษณ์ ทำในช่วงที่เหล็กร้อนแดง อาจจะทำช่วงที่แบนเหล็กหรือช่วงทำด้ามมิดก็ได้

3.5 การตะไบตกแต่ง หลังจากตีมิดตามต้องการแล้ว นำมิดมาเจียรส่วนที่เป็นคม

ด้วยเครื่องเจียรไฟฟ้าก่อน เครื่องเจียรจะมีใบเจียรหลายขนาด ทั้งแบบหยาบและละเอียด จากนั้นนำมิตที่เจียรแล้ว ไปตกแต่งคมมิตด้วยการตะไบมือเป็นครั้งสุดท้าย

ภาพที่ 4 : การตีหลาบและแบน

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 26 มีนาคม 2565.

4. การทำด้าม

การทำบ้องหรือเดือยด้ามมิต คือ การตีเหล็กส่วนด้ามให้เป็นแผ่น แล้วตีปลายทั้งสองด้ามโค้งงอเข้าหากัน ช่างเรียกว่า ตีห่อบ้อง แล้วบัตกรี หรือ จอดด้วยทองเหลืองและน้ำประสานทอง ด้ามมิตแบบบ้องสามารถนำไปใช้ได้เลย หรือนำด้ามไม้มาต่อให้ยาวขึ้นก็ได้ ด้ามมิตที่จะนำไปเข้าปลอก ช่างจะตีส่วนที่เป็นโคนเรียวเป็นเดือยแหลมให้ได้ขนาดตามต้องการ ซึ่งยาวประมาณ 10-12 เซนติเมตร แล้วนำไปตอกเข้ากับด้ามไม้

4.1 ขั้นตอนการทำด้าม

1. นำด้ามไม้ชนิดต่างๆ ที่เข้าปลอกเหล็กไว้แล้วไปเจาะรูด้วยสว่านไฟฟ้า
2. นำครั้งที่ใช้ย้อมผ้ามาใส่ในรูของด้ามไม้ที่เจาะรูไว้แล้ว (ครั้งเปรียบเหมือนกาวที่ยึดมิตและด้ามติดกันให้แข็งแรง) ปัจจุบันมีการนำแท่งกาวมาใช้แทนครั้ง
3. นำด้ามมิตส่วนที่เป็นเดือยไปเผาไฟให้ร้อนแดงแล้วนำไปเสียบเข้ากับด้ามไม้ที่ใส่ครั้งที่ไว้เรียบร้อยแล้วปล่อยให้เย็นแล้วนำไปตกแต่งตามความต้องการ

5. การชุบคมมีด

มีดจะมีความคม และแข็งแรง การชุบคมมีดเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ช่างทำมีดต้อง มีความชำนาญเป็นพิเศษ การชุบคมมีดมี 2 แบบ คือ แบบชุบคมด้วยน้ำ และ แบบชุบคมด้วยน้ำมัน ช่างตีมีดบ้านลองตอง ใช้วิธีการชุบคมมีดด้วยน้ำ โดยมีขั้นตอน

5.1 นำมีดที่ตีและเข้าด้าม ไปเผาไฟเฉพาะส่วนที่เป็นคม ให้แดงร้อนเท่ากันตลอด (ช่างจะสังเกตและกะเวลาตามประสบการณ์ว่าเหล็กร้อนได้ที่หรือยัง)

5.2 นำมีดที่เผาแล้วมาชุบในอ่างน้ำ โดยจุ่มเฉพาะส่วนที่เป็นคมมีดอย่างรวดเร็ว ประมาณ 1-2 ครั้ง สังเกตดูว่าสีของเหล็กเป็นสีอะไร ในขณะที่เย็นลง คมมีดจะเปลี่ยนจาก สีขาว ค่อยๆ เป็นสีออกเหลืองกินเข้าไปในมีดและกระจายเป็นสีเขียวปีกแมลงทับแผ่เข้าไปในส่วนที่เป็นตัวมีดมากขึ้น

5.3 เมื่อเหล็กเปลี่ยนเป็นสีเหลือง ให้รีบจุ่มมีดลงในอ่างน้ำทันทีจนกว่าจะเย็นแล้วจึงนำขึ้น

5.4 เคล็ดลับ การชุบคมมีดเป็นขั้นตอนการทำการอย่างละเอียด แม่นยำ หากชุบเร็วไปเหล็กเป็นสีขาวจะทำให้มีดเปราะ บิ่น หักง่าย แต่ถ้าชุบนานไป เหล็กจะกลายเป็นสีเขียวมาก จะทำให้มีดอ่อนไม่แข็ง คม และบิดเบี้ยวได้ง่าย

5.5 วิธีการแก้ไข นำมีดไปเผาไฟใหม่ แล้วนำมาชุบน้ำตามกระบวนการอีกครั้งจนกว่าจะได้คมมีดตามต้องการ

ภาพที่ 5 : การชุบคมมีด

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 26 มีนาคม 2565.

ภาพที่ 6 : อ่างน้ำ ใช้สำหรับซุบคมมีด

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 26 มีนาคม 2565.

6. การตกแต่ง

เมื่อผ่านการซุบคมมีดด้วยน้ำแล้ว นำมีดมาตกแต่งด้วยการเจียรหรือตะไบให้เรียบร้อยอีกครั้ง มีดบางประเภท อาจจะมีของหนังหรือของไม้ สำหรับเก็บมีดให้เรียบร้อยหรือสวยงามเพื่อเพิ่มคุณค่า เช่น มีดพก มีดดาบ

7. ผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์มีดบ้านลองตองมีหลายชนิด เช่น พร้า มีดกายหวังมีดถางป่า มีดบ้องพร้า มีดบ้องโม้ะ มีดบ้องหัวตัด มีดผ่าหวด มีดพร้าขอหรือมีดตะขอ มีดโม้ะ หรือ มีดอีโต้ มีดสะหนากหรือ กรรไกรหนีบหมาก มีดหัวตัด ส่วนใหญ่จะเป็นการตีตามความต้องการของลูกค้าและพ่อค้าที่มาสั่ง ถึงบ้าน นอกจากนั้นการหารายได้อีกทางหนึ่งคือการนำมีดออกไปจำหน่ายเองตามตลาดทั้งภายในตัวเมืองและตามหมู่บ้าน บางครั้งก็นำไปขายตามต่างจังหวัด และจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าต่างๆทั้งจากการจัดของภาครัฐและภาคเอกชนอยู่เป็นประจำ

ภาพที่ 7 : ผลิตภัณฑ์มีดบ้านลองตอง
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ 26 มีนาคม 2565.

ภาพที่ 8 : ผลิตภัณฑ์มีดบ้านลองตอง
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ 26 มีนาคม 2565.

ภาพที่ 9 : ผลิตภัณฑ์มีดบ้านลองตอง
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ 26 มีนาคม 2565.

4.8 การจำหน่ายผลิตภัณฑ์

7.1 การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในอดีต

การนำผลิตภัณฑ์ไปขายในตัวเมืองนครราชสีมา จะนัดกันไปเป็นกลุ่มใช้วิธี ทาบ หาม หรือ คอน เดินเท้า ออกจากหมู่บ้านตั้งแต่เช้ามีด เพื่อนำสินค้าไปขายยังตัวเมืองนครราชสีมา เมื่อไปถึง

ต่างคนต่างแยกย้ายเพื่อขายสินค้า บางรายก็นำสินค้าไปส่งที่ร้านค้าส่งเจ้าประจำ บางรายก็ไปขายเอง ซึ่งจะขายได้ราคามากกว่าการขายส่งให้กับพ่อค้าคนกลาง เมื่อขายเสร็จจะไปพบกัน ณ จุดนัดพบ ที่นัดหมายกันไว้ล่วงหน้า เพื่อจะได้เดินทางกลับหมู่บ้านพร้อมกันในช่วงเย็น

สำหรับบางครัวเรือนที่นำสินค้าออกไปขายยังต่างอำเภอหรือจังหวัดใกล้เคียง โดยใช้กองคาราวานเกวียนนั้น คณะที่จะไปกับคาราวานเกวียนจะนำสินค้าที่ต้องการขายไปพร้อมเสบียงอาหาร

7.2 การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปัจจุบัน

การขายผลิตภัณฑ์มีทั้งภายในและต่างจังหวัด เช่น งานแสดงสินค้าต่าง ๆ ทั้งการจัดงานของภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากการเดินทางมีความสะดวก และผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ทำให้มีพ่อค้าคนกลางและพ่อค้าหาบเร่มารับสินค้าที่เตาไปจำหน่าย นับว่าสินค้าเป็นที่ต้องการของตลาดมากจนผลิตสินค้าไม่ทัน บางครั้งต้องมานั่งรอรับสินค้าที่หน้าเตา ซึ่งผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะตีตามความต้องการของชาวบ้านและพ่อค้าที่มาสั่งถึงโรงตี

7.3 ราคา / สร้างแรงจูงใจ

ราคาการจำหน่ายต่อเล่ม ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการใช้งาน และวัสดุการตีเป็นผลิตภัณฑ์ โดยคุณค่าในเชิงประโยชน์ใช้สอยจะต้อง มีความแข็งแรง ทน คม พอใช้ได้ มีความสวยงามตามที่สั่งได้ ใช้ได้ง่ายเหมาะสมมือ ราคาขอมเยาโดยราคาอาจจะเปลี่ยนแปลงขึ้น-ลงตามกลไกการตลาด

4.9 เอกลักษณ์

การตีมีดบ้านลองตอง เป็นการตีมีดแบบชาวบ้านทั้งรูปแบบและกรรมวิธีในการตีแบบพื้น ๆ ที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ คุณค่าจะมีมากกว่ามีดที่ผลิตจากโรงงาน นักวิชาการและนักสะสมมีดกล่าวว่า “คุณค่าของมีดจะต้องอยู่ที่การตี ไม่ใช่การเจียรแบบมีดตามโรงงาน”

7.3.1 จุดเด่น มีคุณภาพดี คม แข็งแรง คงทน ใช้งานง่ายเหมาะสมมือ มีความ

สวยงาม และราคาขอมเยา

7.3.2 จุดด้อย ผลิตภัณฑ์คุณภาพไม่ค่อยสม่ำเสมอ บางเล่มอาจจะแข็งเหนียว และคม บางเล่มอาจจะเปราะ บิ่น แตกหักง่าย ทำให้ไม่ได้มาตรฐานเท่ากันทุกเล่ม เนื่องจาก ทำขึ้นจากภูมิปัญญาแบบชาวบ้าน ที่มีกระบวนการและขั้นตอนการผลิตไม่ซับซ้อน

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชื่อผู้วิจัย : ผศ.ดร.ณรงค์ศักดิ์ ธรรมโชติ นางวรรณมา ทอมจะบก (2556)

ศึกษาเรื่อง : การชุบแข็งมีดทางการเกษตรโดยวิธีการเพิ่มคาร์บอนที่ผิวด้วยถ่านไม้สำหรับชุมชนตีมีดในจังหวัดนครราชสีมา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้กรรมวิธีแพ็กคาร์เบอโรซิงในการชุบแข็งมีดทางการเกษตร โดยศึกษาสมบัติทางกลของมีดที่ใช้เหล็กกล้าคาร์บอนต่ำที่ขึ้นรูปแล้วใช้กรรมวิธีแพ็กคาร์เบอโรซิงในการชุบ แข็งเปรียบเทียบกับมีดที่ใช้เหล็กใบเลื่อยที่ขึ้นรูปแล้วชุบแข็ง วิธีการทดลองทำโดยใช้เหล็กกล้าคาร์บอนต่ำ AISI 1020 ที่ตีขึ้นรูปมีดแล้วมาผ่านกรรมวิธีแพ็กคาร์เบอโรซิง ที่อุณหภูมิ 850, 900 และ 950°C เวลา 30, 60 และ 90 นาที ปล่อยให้เย็นตัวในอากาศ จากนั้นนำมาชุบแข็งโดยอบให้เป็นออสเทนไนต์ที่อุณหภูมิ 780°C เวลา 30 นาที จุ่มชุบในน้ำเย็นและทาเทมเปอร์ที่อุณหภูมิ 150°C เวลา 30 นาที สารเพิ่มคาร์บอน ประกอบไปด้วยถ่านไม้ผสมสารเร่งปฏิกิริยา 10% ได้แก่ หินปูน, แคลเซียมคาร์บอเนต, แบเรียมคาร์บอเนต และโซเดียมคาร์บอเนต การทดสอบสมบัติทางกลกระทำ โดย การตรวจสอบความลึกของชั้นผิวแข็งด้วยไมโครวิกเกอร์ การทดสอบแรงกระแทก และการตรวจสอบโครงสร้างจุลภาค จากผลการทดลองทำให้ทราบว่าค่าความแข็งของชิ้นงานที่ใช้กรรมวิธีแพ็กคาร์เบอโรซิงที่อุณหภูมิ 950°C เวลา 30 และ 60 นาที ของ สารกระตุ้นทุกชนิด (ยกเว้นถ่านไม้ 100%) ให้ค่าความแข็งใกล้เคียงกับเหล็กใบเลื่อยและมีค่าความ ต้านทานแรงกระแทกสูงกว่าเหล็กใบเลื่อย โดยสารกระตุ้นแคลเซียมคาร์บอเนตให้ความแข็งสูงสุด รองลงมาคือโซเดียมคาร์บอเนต, แบเรียมคาร์บอเนต และหินปูน ตามลำดับ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเราสามารถ ใช้กรรมวิธีแพ็กคาร์เบอโรซิงในการชุบแข็งมีดทางการเกษตรทดแทนมีดที่ทำจากเหล็กใบเลื่อยได้

ชื่อผู้วิจัย : ผศ. รัตน์ลวดี โปสุวรรณ นายวิศาล บุญประกอบ (2554)

ศึกษาเรื่อง : การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์มีดและเพิ่มช่องทางการจำหน่ายด้วยวิธี E-commerce : ชุมชนบ้านใหม่

เนื่องจากชุมชนบ้านใหม่ ตำบลบ้านตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นชุมชนตีมีดมาแต่ โบราณ บรรพบุรุษอพยพมาจากประเทศลาว ชาวบ้านมีความชำนาญในการตีมีด ผลิตภัณฑ์มีด มีคุณภาพ ประชาชนจังหวัดเพชรบูรณ์และใกล้เคียงเช่น จังหวัดเลย จังหวัดชัยภูมินิยมใช้กันแต่ในปัจจุบันช่างตีมีด รุ่นพ่อรุ่นตา เริ่มอายุมากขึ้น ประกอบกับหาคนสืบทอดได้น้อย ทั้งนี้เพราะเด็กรุ่นใหม่ นิยมหาทำงานใน เมือง งานวิจัยนี้จะช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์มีดให้ตลาดมีความนิยมมากขึ้นในรูปแบบใหม่ และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายทางอินเทอร์เน็ตผลคืออาจทำให้เด็กหนุ่มสาวหันมาเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการตีมีดของบรรพบุรุษที่สามารถสร้างรายได้โดยการพึ่งพาตนเองได้อย่างดี

ผลการวิจัยพบว่าการตีพิมพ์ของช่างในกลุ่มตีพิมพ์ชุมชนบ้านใหม่โดย ใช้เครื่องไฮดรอลิกตีเป็นรูปพิมพ์ในภาษาช่างเรียกว่า“ตีหลาย”วันหนึ่งได้ 50 เล่ม แล้วนำกลับมาขึ้นรูปแต่งผิวและลึบคม มีดจนสำเร็จออกมาเป็นมีดออกจำหน่ายนั้นสามารถผลิตได้ถึง 15 เล่ม ต่อแรงงานคนเดียว สามารถช่วยลดต้นทุนในการผลิตและย่นระยะเวลาในการตีพิมพ์ได้อย่างมาก

2.5 สรุปบท

ในบทที่ 2 คณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับการตีพิมพ์ของหมู่บ้าน บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ได้ตรงตามแนวคิดของการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ ซึ่งข้อมูลที่ได้้นั้นมาจากการลงพื้นที่และการสัมภาษณ์ประชาชนชาวบ้าน รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หนังสือ เอกสาร และตำราต่าง ๆ แล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เพื่อสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างถูกต้อง ตามหลักกระบวนการวิจัยสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ โดยมีเนื้อหาที่ได้ทำการศึกษาประกอบไปด้วย นิยามศัพท์เฉพาะ องค์ความรู้ทั้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับที่มาและความสำคัญของการตีพิมพ์ รวมไปถึงกระบวนการตีพิมพ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาการ ตีพิมพ์ ทั้งหมดนี้ คือข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เพื่อนำไปจัดทำเป็นผลงานวิจัย ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาภูมิปัญญาการตีมีด บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา คณะผู้วิจัยได้ศึกษาตาม ข้อมูลดังกล่าวเพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ออกมาเป็นข้อมูล นำไปสู่วิธีการดำเนินงานวิจัย และในบทต่อไปนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อ รูปแบบงานวิจัย การออกแบบงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย เป็นการวางแผนองค์ประกอบที่สำคัญ ที่ทำให้งานวิจัยในครั้งนี้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.1 รูปแบบงานวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยรูปแบบงานวิจัย 2 รูปแบบ ได้แก่ วิจัยเชิงสร้างสรรค์ และวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 วิจัยเชิงสร้างสรรค์ วิจัยเชิงสร้างสรรค์เป็นรูปแบบการวิจัยที่ไม่ได้มีกำหนดแน่นอนขึ้นอยู่กับความถนัดของคณะผู้วิจัย คณะผู้วิจัยสามารถดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานไปพร้อมกับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งจะทำให้กระบวนการสร้างสรรค์ เกิดขึ้นและพัฒนาได้ รูปแบบวิจัยเชิงสร้างสรรค์ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับการวางโครงสร้างงานวิจัยในรูปแบบที่คณะผู้วิจัยมีความถนัด โดยมุ่งเน้น กระบวนการที่ง่ายที่สุด ชัดเจนที่สุด รูปแบบงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ควรเป็นรูปแบบเฉพาะของผู้วิจัย แต่ละบุคคล อาจจะมีโครงสร้างที่คล้ายกับคณะผู้วิจัยก่อนหน้านี้ได้แต่พึงมีรูปแบบที่คณะผู้วิจัยสามารถอธิบายผลงานสร้างสรรค์ของตนเองได้ตามหลักเหตุผล

3.1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นข้อมูลทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นการแสวงหาความรู้โดยการพิจารณาปรากฏการณ์สังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมนั้นใช้การสังเกตแบบ มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเป็นวิธีการหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลเน้นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย งานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิจัยที่มุ่งเน้นหาคำตอบจากเหตุการณ์นั้น ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์มานุษยวิทยาและสังคมศาสตร์เป็นรูปแบบงานวิจัยเชิง พรรณนาหรือเชิงบรรยาย เน้นเก็บข้อมูลเชิงลึกโดยการลงพื้นที่ภาคสนาม การสัมภาษณ์ การลงมือปฏิบัติ นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้มาซึ่งข้อเท็จจริง ดังนั้นงานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยในรูปแบบเชิงพรรณนาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้หลากหลายมิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมในขณะนั้น

3.2 การออกแบบงานวิจัย

กระบวนการศึกษา การออกแบบวิจัยเชิงสร้างสรรค์ คณะผู้วิจัยได้ออกแบบงานวิจัย โดยแบ่งหัวข้อได้ดังนี้

3.2.1 วัตถุประสงค์ ในส่วนของงานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยที่มีการผนวกรูปแบบกระบวนการดำเนินงานการวิจัยเชิงสร้างสรรค์และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติที่มาและความสำคัญของ กรรมวิธีการตีมีด บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อสร้างสรรค์การแสดงทางด้านนาฏศิลป์เกี่ยวกับกรรมวิธีการตีมีด บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

3.2.2 คำถามในงานวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามในงานวิจัย ถึงรูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตั้งคำถาม เพื่อค้นหารูปแบบและพัฒนาการ การสร้างสรรค์ผลงานตามองค์ประกอบ ดังนี้

3.2.3 มรดกภูมิปัญญาการตีมีด บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นอย่างไร การศึกษาในประเด็นนี้เป็นประเด็นหลักในการวิจัย โดยจำแนกประเด็นคำถามออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1.2.3.1 กรรมวิธีการตีมีดบ้านลองตองเป็นอย่างไร

1.2.3.2 รูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ ชุด มีดบ้านเอง มีรูปแบบอย่างไร

สามารถจำแนกตามองค์ประกอบของ นาฏศิลป์เพื่อสรุปผลให้เห็นถึงสาระสำคัญของการแสดง หลักการคิดและพื้นฐานการออกแบบ หรือลักษณะของการแสดงเพื่อหาคำตอบเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานการสร้างนาฏศิลป์ในการวิจัยฉบับนี้ โดยมีประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) แนวคิดการออกแบบการแสดง

2) แนวคิดการออกแบบลีลาท่ารำ

3) แนวคิดรูปแบบการแปรแถว

4) แนวคิดการออกแบบดนตรีประกอบการแสดง

5) แนวคิดการออกแบบเครื่องแต่งกาย

6) แนวคิดการคัดเลือกนักแสดง

7) แนวคิดการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษามีปัญหาการตีพิมพ์ บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญ ในการค้นหาข้อมูลด้วย เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยที่หลากหลายต่อ ประเด็นซึ่งผลต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ในข้อมูลที่ หลากหลายด้าน และในส่วนของประเด็นที่ ผู้วิจัยต้องการค้นหาข้อมูลยังส่งผลให้ได้ข้อมูลที่ให้มี ความเพียงพอต่องานวิจัยและเป็นประโยชน์อย่าง ยิ่งในการนำข้อมูลที่ได้มา ศึกษาวิเคราะห์ให้เหมาะสมมากขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร

การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย สื่อสารสนเทศ การสังเกตการณ์หรือการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1 การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร

การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร เป็นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยโดยค้นคว้า จากหนังสือ บทความ งานวิจัยที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ เป็นข้อมูลที่มีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษร มีการ เผยแพร่ เป็นที่น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับ โดยมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.1.2 ประวัติความเป็นมาของกรรมวิธีการตีพิมพ์ บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา คณะผู้วิจัยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับ กรรมวิธีการตีพิมพ์จากเอกสารต่าง ๆ

3.1.3 องค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง คณะผู้วิจัยค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล จากเอกสารต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง

3.3.2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย การสัมภาษณ์เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย ที่จะทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในประเด็นที่ผู้วิจัยให้ความสนใจ โดยข้อมูลที่ได้รับ จะ มีความตรงต่อประเด็นที่ต้องการหาข้อมูลและข้อมูลจะมีความทันสมัยจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยการ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ตามหลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพ ขั้นตอนการ สัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

3.2.1 ขั้นตอนการเตรียมสัมภาษณ์เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม และควรเตรียม งานขั้นต้น เกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการทั้งรายชื่อ ที่อยู่ ลักษณะ ของกลุ่ม ตัวอย่างทุกคน การซ้อมสัมภาษณ์บุคคลอื่น มีการเตรียมคำถามหลายอันเพื่อใช้สับเปลี่ยนตาม ความ เหมาะสม จัดเตรียมอุปกรณ์จัดและบันทึกให้เหมาะกับสถานการณ์ และติดต่อนัดหมายเวลา ล่วงหน้ากับผู้สัมภาษณ์

3.3.2.2 ขั้นเริ่มการสัมภาษณ์ ควรมีการแนะนำตนเอง บอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ สร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และต้องแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบเมื่อมีการจดบันทึกหรือ ใช้เครื่องบันทึกเสียง

3.3.2.3 ขั้นสัมภาษณ์เป็นนักฟังที่ดี ตั้งใจฟังและติดตาม การเลือกใช้ภาษาในการซักถามควรเป็น ภาษาที่เข้าใจง่าย แต่ดำเนินการถามตามคำถามที่เตรียมมาล่วงหน้า ให้เกิดความลื่นไหลไม่สะดุด

3.3.2.4 ขั้นบันทึกข้อมูลและสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ต้องเรียนรู้การสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ หากพบเห็นการเกิดปฏิกิริยาที่ไม่ดีควรเลิกจดบันทึกทันที และให้ใช้ความจำแทนในการจด บันทึกควรบันทึกที่เป็นจริง บันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์หลังจากเสร็จการสัมภาษณ์ทันที ทั้งนี้การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยฉบับนี้ ได้เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในงานวิจัยฉบับนี้ คือ ชาวบ้านบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา และผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับประเด็นเรื่องประวัติความเป็นมาของกรมิต บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความถูกต้อง

ตารางที่ 3.1 : การลงพื้นที่

ครั้งที่	วันที่ลงพื้นที่	สถานที่
1	3 มีนาคม 2565	บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา
2	5 เมษายน 2565	วัดบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา
3	6 พฤษภาคม 2565	วัดบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา

ที่มา : คณะผู้วิจัย.

ตารางที่ 3.2 : การเก็บรวบรวมข้อมูล

ครั้งที่	วันที่ศึกษาข้อมูล	ผู้ให้สัมภาษณ์	ข้อมูลที่รวบรวม
1	3 มีนาคม 2565	นายมงคล นิลโคกสูง ช่างหัตถกรรม ฝีมือในชุมชนบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา	- ประวัติความเป็นมาของการตีมีด บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2	5 เมษายน 2565	พระอาจารย์มหาเสกสรร กิตติวณโณ เจ้าอาวาสวัดบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	- ประวัติความเป็นมาของการตีมีด - กระบวนการทำมีดและ การเล่นในระแวกชุมชน บ้านลองตองในสมัยก่อน
		พ่อหวน จำปาโพ มรรคทายก วัด บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	-ประวัติความเป็นมาของการตีมีด และขั้นตอนการทำมีด บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
3	6 พฤษภาคม 2565	นายมงคล นิลโคกสูง ช่างหัตถกรรม ฝีมือ บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	- ประวัติความเป็นมาของการตีมีด และขั้นตอนการทำมีด บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ที่มา : คณะผู้วิจัย.

3.3 สื่อสารสนเทศอื่น ๆ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ สื่อที่มีความทันสมัยมีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งระบบการบันทึกงาน แก๊ซ จัดเก็บข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีเครือข่าย ผู้วิจัยได้ใช้สื่อสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาผลงานการสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัยทั้งใน ยูทูป (YouTube) เฟซบุ๊ก (Facebook) และกูเกิ้ล (Google) อีกทั้งคณะผู้วิจัยได้ใช้สื่อสารสนเทศในการค้นคว้าหาข้อมูล ทางวิชาการ ซึ่งสื่อสารสนเทศเหล่านี้จะช่วยอำนวยความสะดวก เพิ่มความรวดเร็วในการรวบรวมข้อมูลและได้ข้อมูลที่มีความหลากหลายในประเด็นต่าง ๆ ของคณะผู้วิจัย

ตารางที่ 3.2 : สื่อออนไลน์

สื่อ	ที่มา
นาฏยประดิษฐ์ – บ่าวเยอ เกี่ยวสาวสวยตีเหล็ก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ปี 2561	https://www.youtube.com/watch?v=0wLg42l6vXQ สืบค้นเมื่อ วันที่ 2 มีนาคม 2565
พ็อนหัตถกรรมวีไอसान – นวัตกรรมการแสดงพื้นบ้าน อีสานสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม ปี 2562	https://www.youtube.com/watch?v=llqMAQjUcgU สืบค้นเมื่อ วันที่ 2 มีนาคม 2565
งานวิจัย – กวนตีพรำลีลา ลงคะแนน วิทยาลัยนาฏศิลป์ กาฬสินธุ์ ปี 2563	https://www.youtube.com/results?search_query=กวนตีพรำลีลาลงเนิน สืบค้นเมื่อ วันที่ 4 มีนาคม 2565

ที่มา : คณะผู้วิจัย.

3.4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย เป็นขั้นตอนที่แสดงลำดับการดำเนินงานเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อให้งานวิจัยออกมาในรูปแบบที่น่าเชื่อถือ ถูกต้อง และสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้วางแผนการทำงานโดยมีลำดับการทำงาน ดังนี้

1. เลือกประเด็น / หัวข้อวิจัย
2. นำเสนอหัวข้อวิจัย
3. ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลเอกสารวิชาการ ตำรา งานวิจัย บทความ วารสารและสื่อสารสนเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. ศึกษาข้อมูล สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัย
5. สังเกตการณ์ / ลงพื้นที่ภาคสนาม
6. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง

7. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ออกแบบเพลง ออกแบบเครื่องแต่งกาย ออกแบบท่ารำ
8. ฝึกซ้อมการแสดง
9. ขั้นตอนตรวจสอบผลงาน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ตรวจสอบ และประเมิน พร้อมกับเสนอแนะ และให้แนวทางในการปรับปรุง เพื่อพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ให้มีความ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
10. นำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุง
11. แสดงผลงานโดยมีการประเมินจากการสัมภาษณ์ ชักถาม และตอบแบบสอบถาม
12. นำข้อมูลจากการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ทั้งหมด มาประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ ออกมาเป็นบทองค์ความรู้ และสรุปผล
13. จัดทำเอกสารการวิจัยซึ่งผ่านการ ตรวจสอบและประเมินจากคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มฉบับสมบูรณ์

ตารางที่ 3.3 : ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน	มี.ค 65	เม.ย 65	พ.ค 65	มิ.ย 65	ก.ค 65	ส.ค 65
เสนอหัวข้อการสร้างงานวิจัย	←→					
ศึกษาประวัติและความเป็นมา		←→	←→			
เก็บรวบรวมข้อมูล		←→	←→	←→		
ดำเนินการจัดทำรูปเล่มงานวิจัย				←→	←→	←→
นำเสนอบทความสร้างสรรค์					←→	←→

ที่มา : คณะผู้วิจัย.

3.5 สรุปบท

วิธีการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์จากภูมิปัญญาการตีมีด บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา” คณะผู้วิจัยได้อธิบายใน บทที่ 3 ถึงการศึกษา กระบวนการและวิธีการในการดำเนินการวิจัยต่าง ๆ อันประกอบด้วย รูปแบบงานวิจัย ที่คณะผู้วิจัยได้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ สู่การตั้งคำถามในงานวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อหารูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงตามองค์ประกอบการสร้างสรรค์การแสดง ได้แก่ แนวคิดการแสดง การออกแบบบทการแสดง นักแสดง ลีลาท่ารำ การออกแบบเสียง/เพลง เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ในการค้นหาข้อมูลทั้งจากการสำรวจข้อมูลเชิง เอกสาร การสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย สื่อสารสนเทศ การสังเกตการณ์สำรวจข้อมูล ภาคสนาม ซึ่งทำให้

งานวิจัย ในครั้งนี้มีความชัดเจนและมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย จะนำไปสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลใน บทต่อไป

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์จากภูมิปัญญาการตีมีดบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาการกรรมวิธีการตีมีดของบ้านลองตอง ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านการตีมีดบ้านลองตอง งานช่างฝีมือหัตถกรรมพื้นบ้านตีมีด เป็นงานช่างฝีมือหัตถกรรมฝีมือดี ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่นที่ผ่านกันสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และในปัจจุบันงานตีมีดที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นการผลิต ขึ้นเพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ทางการเกษตรกร เช่น มีดถางป่า จอบ เสียม เป็นต้น และเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน การแสดง ชุด มีดบ้านเอง ให้มีรูปแบบการแสดงที่สื่อถึง วิถีชีวิตการประกอบอาชีพของชาวบ้านลอง ตองและกรรมวิธีในการตีมีด การเล่นรำโทน จึงได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและประเด็นต่างๆที่ เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

4.1 แนวคิดการออกแบบการแสดง

การสร้างสรรค์ชุดการแสดงในครั้งนี้ มีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากภูมิปัญญาด้านการตีมีด บ้านลองตอง จากการศึกษาช่างหัตถกรรมพื้นบ้านตีมีดของบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอ เมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ทำกันมานานหลายชั่วอายุคน เป็นงานช่างหัตถกรรม ฝีมือดี ซึ่งสะท้อนถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นผ่านการสืบทอดมาตั้งแต่ บรรพบุรุษ ผนวกเข้ากับวิถีชีวิตของคนในชุมชน และการใช้เวลาว่างหลังจากการทำเกษตร เป็น หัตถกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงมานาน มีคุณภาพดี มีความคงทนต่อการใช้งาน ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ในรูปแบบนาฏศิลป์พื้นบ้าน ถ่ายทอดผ่านนักแสดงชายจำนวนทั้งหมด 6 คน และนักแสดงหญิงจำนวนทั้งหมด 6 คน เพื่อเสนอถึงวิถีชีวิตช่างตีมีด การผลิตแบบดั้งเดิมและ กระบวนการตีมีด โดยมีการนำเสนอทั้งสิ้น 4 ครั้งดังต่อไปนี้

4.1.1 การนำเสนอครั้งที่ 1

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้มาจากการสำรวจ การสัมภาษณ์ การสังเกต และข้อมูลที่รวบรวมจากบทความ เอกสารเชิงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานช่างหัตถกรรมพื้นบ้านตีมีด มาพิจารณาถึงข้อมูลที่ได้ ให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผ่านการวิเคราะห์เพื่อออกรูปแบบการแสดง ได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 การใช้ประโยชน์ของมีด กระบวนการตีมีด

ช่วงที่ 2 สื่อถึงความสนุกสนาน กล่าวถึงหมู่บ้านลองตอง

4.1.2 การนำเสนอครั้งที่ 2

หลังจากตรวจสอบของการนำเสนอรูปแบบการแสดงครั้งที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ได้นำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพิ่มความน่าสนใจของเนื้อหาการนำเสนอเกี่ยวกับมิติเป็นสำคัญในรูปแบบการแสดง ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงและพัฒนารูปการแสดง ได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 การใช้ประโยชน์ของมิติ กระบวนการตีมิติ

ช่วงที่ 2 สื่อถึงความสนุกสนาน กล่าวถึงหมู่บ้านลองตอง

ช่วงที่ 3 การละเล่นสะบ้าและรำโทน

4.1.3 การนำเสนอครั้งที่ 3

หลังจากตรวจสอบของการนำเสนอรูปแบบการแสดงครั้งที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ได้นำข้อแนะนำมาปรับใช้และลงพื้นที่หาข้อมูลเพิ่มเติมในเนื้อหาประเด็นรูปแบบการแสดงช่วงที่ 3 คือการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนบ้านลองตอง เดิมในอดีตเป็นการละเล่นในรูปแบบใดจากการลงพื้นที่สำรวจ การสัมภาษณ์ ปรากฏชุมชนประเด็นด้านการละเล่นพื้นบ้าน ในท้องถิ่นชุมชน บ้านลองตอง จากพระมหาเสกสรร กิตติวัฒน์ ตำแหน่งเลขานุการเจ้าคณะตำบลบ้านโพธิ์ และพ่อหวาน จำปาโพธิ์ ได้ให้ข้อมูลการละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่นชุมชนที่น่าสนใจเกี่ยวกับการละเล่นรำโทนในอดีตคนในชุมชนนิยมเล่นกันอย่างแพร่หลาย มีการพ้อนรำระหว่างหนุ่มสาวในงานวัดในโอกาสต่างๆ มีความสนุกสนานและเป็นการพบปะกันหลังจากเสร็จงานจากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการแสดง ช่วงที่ 3 ได้รูปแบบการแสดงดังนี้

ช่วงที่ 1 สอดแทรกอาชีพวิถีชีวิตการดำรงชีวิตของชาวบ้านเช่นการทำฟืนมาก่อไฟ การใช้พัดในการเร่งไฟให้แรงตลอดจนการเตรียมอุปกรณ์ในการตีมิติ

ช่วงที่ 2 ที่ใช้กับท่าทางการโบกต่อด้วยกรรมวิธีการทำมิติ

ช่วงที่ 3 สื่อถึงหลังผลงานสำเร็จสอดแทรกการละเล่นสั้นๆสนุกสนานทิ้งท้ายด้วยการใช้ประโยชน์จากมิติ

4.1.4 การนำเสนอครั้งที่ 4

ในการนำเสนอครั้งที่ 4 นี้ผู้วิจัยได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์และได้นำคำแนะนำมาปรับใช้และออกแบบการแสดงได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 เป็นการแสดงที่เกี่ยวกับการสื่อถึงวิถีชีวิตชุมชนของกลุ่มชาวบ้านที่จะมาร่วมตัวช่วยกันตีมิติ โดยจะมีหญิงสาวชาวบ้านมาร่วมตัวกันก่อไฟ

ช่วงที่ 2 เป็นกรรมวิธีการตีมิติแบบดั้งเดิมด้วยกระบวนการท่าทางการตีมิติ การตีเหล็กให้แบน ตีแต่งสองมิติทรงมิติและผนมิติ

ช่วงที่ 3 เป็นการสื่อถึงความสนุกสนานการเกี่ยวพาราสีระหว่างหนุ่มสาวในการละเล่นรำโทนโคราช และจบด้วยการใช้ประโยชน์ของมิติ

ภาพที่ 4.1 : การนำเสนอรูปแบบการแสดง

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 24 ธันวาคม 2564 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

4.2 แนวคิดการออกแบบลีลาท่ารำ

การสร้างสรรคผลงานในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้นำรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านโคราชมา ประดิษฐ์กระบวนการท่ารำและลีลาท่าทาง ที่สื่อถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน การประกอบอาชีพเกษตรกรรม การรวมตัวช่วยตีมีด ขั้นตอนการตีมีด และการละเล่นรำโทน คณะผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการท่ารำและ ลีลา จากการตีบทประกอบบทร้อง การเคลื่อนไหวร่างกายแบบธรรมชาติ เลียนแบบท่าทางการ ประกอบอาชีพของคนในชุมชน การนำท่าตีมีดของช่างตีมีด มาออกแบบลีลาให้มีความสอดคล้องกับ ขั้นตอนการตีมีด โดยใช้ลีลาการยกขา การควงอุปกรณ์ ลีลาการกระทบตัวขณะออกแรงตีให้รู้สึกถึง น้ำหนัก หนัก-เบา การนำแม่ทำเพลงโคราชมาเป็นหลักในการออกแบบสร้างสรรค์ท่ารำให้มีความ สนุกสนาน และการเกี่ยวพาราสี โดยผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์ดังนี้

ช่วงที่ 1 วิถีชีวิต ท่าทางจากการตีบทในบทร้องเพลงโคราชที่นำมาสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบลีลาท่ารำที่สื่อถึง การประกอบอาชีพของคนในชุมชน การทำ การเกษตร ด้วยการตีบทตามบทร้องด้วยท่ารำเป็นสำคัญ วาดลวดลายอ่อนช้อย การเคลื่อนไหวด้วย ท่าทางธรรมชาติประสกับอุปกรณ์ได้ ได้ ท่าแบกจอบ แบกเสียม ท่าทางที่สื่อถึงการใช้ชีวิตประจำวัน ความเชื่อด้านศาสนา การทำบุญ ตามเนื้อหามบทร้องดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 : ท่ารำที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นในการแสดง ช่วงที่ 1 วิถีชีวิต

ลำดับ	บทร้อง	ท่ารำสร้างสรรค์	ความหมายของท่ารำ
1.	เข้าแบกจอบ เสียม		สื่อถึงการทำงานอาชีพ หลักของคนในชุมชน
2.	พ่อแม่หุง ข้าวใส่บาตร		สื่อถึงความเชื่อด้าน ศาสนา การทำบุญ
3.	กายใจ สะอาดสดใส		

ที่มา : คณะผู้วิจัยบันทึกภาพ วันที่ 8 เมษายน 2565 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ช่วงที่ 2 กรรมวิธีในการตีมีด ทำทางการเลียนแบบจากต้นแบบ

รูปแบบกรรมวิธีในการตีมีด การตีเหล็กให้แบน การตีแต่งทรงมีดให้สวยงาม และการฝนมีด ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบลีลาท่ารำการใช้อุปกรณ์ในการผลิตมีด การตีมีดจากต้นแบบ ทำทางธรรมชาติ ในกระบวนการผลิต ท่ารำที่ปรากฏในเพลงโคราช และนาฏศิลป์ไทย โดยนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ โดยจัดรูปแบบการนำเสนอให้มีความโดดเด่น ความเข้มข้น กระฉับกระเฉง อวดลีลาการตี การยกขา การควงมีด และการควงค้อนผ่านนักแสดงชายดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 : ช่วงที่ 2 กรรมวิธีการตีมีด ทำทางการเลียนแบบจากต้นแบบ

รูปภาพ	ท่ารำ	ความหมายของท่ารำ
		ทำตีแบน
		ทำพลิกเหล็ก

		ท่าตีแต่งทรงมิด

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 8 เมษายน 2565 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ช่วงที่ 3 การเกี่ยวพาราฮีและจบลงด้วยความสนุกสนาน

แนวคิดองค์ที่ 3 สื่อถึงความสนุกสนานและเกี่ยวพาราฮี ถูกถ่ายทอดผ่านนักแสดงหญิงและชาย แสดงออกับกิริยาที่สื่อให้เห็นถึงความสนุกสนาน ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบลีลาท่ารำเป็นการเรียบเรียงมาจากแม่ท่าโคราช รูปแบบนาฏศิลป์พื้นบ้านได้นำเทคนิคลีลาท่ารำที่สื่อถึงความสนุกสนาน การเกี่ยวพาราฮี การละเล่นหลังจากเสร็จงาน การตีบทตามบทร้องรำโทน การเคลื่อนไหวด้วยท่าทางธรรมชาติให้สอดคล้องกับบทร้อง เพื่อให้มีความสนุกสนาน ครึกครื้นและความสวยงาม

ตารางที่ 4.3 : ท่ารำที่ปรากฏในเพลงโคราชที่นำมาสร้างสรรค์

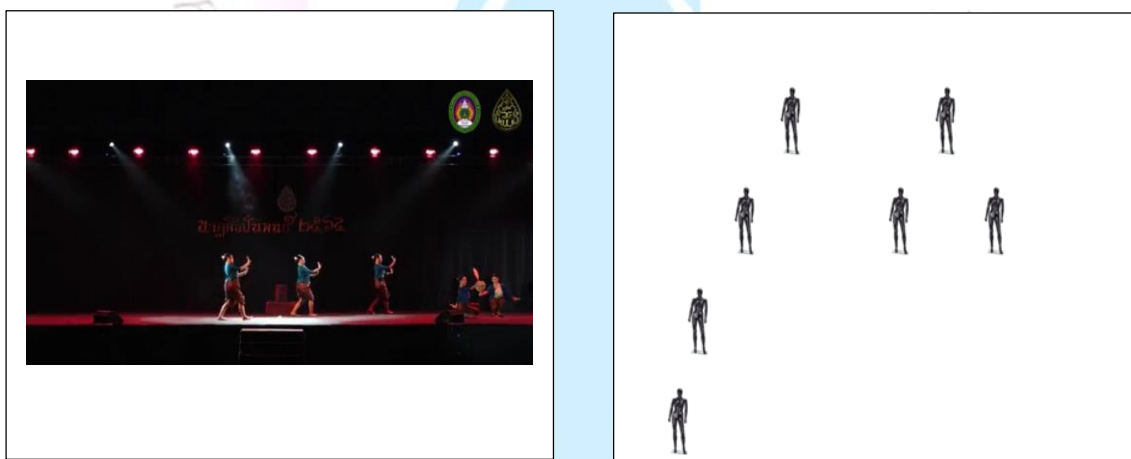
ท่ารำที่ปรากฏในเพลงโคราช	ท่ารำสร้างสรรค์	ความหมายของท่ารำ
		ท่าไอ้
		ท่าประจัญบาน

ที่มา: คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 8 เมษายน 2565 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

4.3 แนวคิดรูปแบบการแปรแถว

การสร้างสรรคการแสดงชุด “มีดบ้านเอ็ง” มีการแปรแถวในลักษณะต่างๆมีการเคลื่อนไหวในการแปรแถวรูปแบบแถวหลายรูปแบบ โดยใช้พื้นที่ของเวทีให้เกิดความสวยงาม เช่น การแปรแถววีคร่า วีหงาย แถวเฉียง และการแปรแถวเป็นวงกลม เป็นต้น ให้สอดคล้องกับรูปแบบการแสดง และการออกแบบนาฏศิลป์มีความจำเป็นอย่างยิ่งจากการคำนึงทิศทางจากจุดหนึ่ง เพราะศิลปะการแสดงนาฏศิลป์เป็นศิลปะหนึ่งที่ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายบอกเราเรื่องราวหรือการกระทำต่าง ๆ ซึ่งการเคลื่อนไหวในทิศทางต่าง ๆ จะมีความหมายในการแสดง (ณัฐพร เพ็ชรเรือง. ม.ป.ป : 58) ผู้วิจัยจึงเสนอรูปแบบการแปรแถวเพื่อสื่อความหมายการแสดงต่อไปนี้

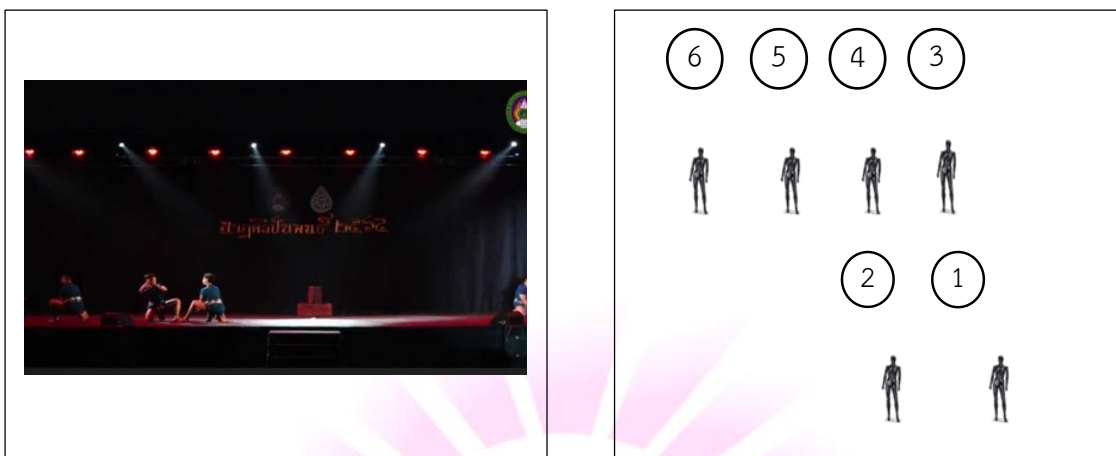
ช่วงที่ 1 เป็นการแสดง ให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านที่ออกมาเตรียมการอ้งไฟ เพื่อเป็นการหลอมเหล็ก

ภาพที่ 4.2 : รูปแบบการแปรแถวในช่วงที่ 1 แถวเฉียง และแถว 3 เหลี่ยม

ที่มา : ถ่ายเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565 ณ ศูนย์การค้า Terminal 21 korat.

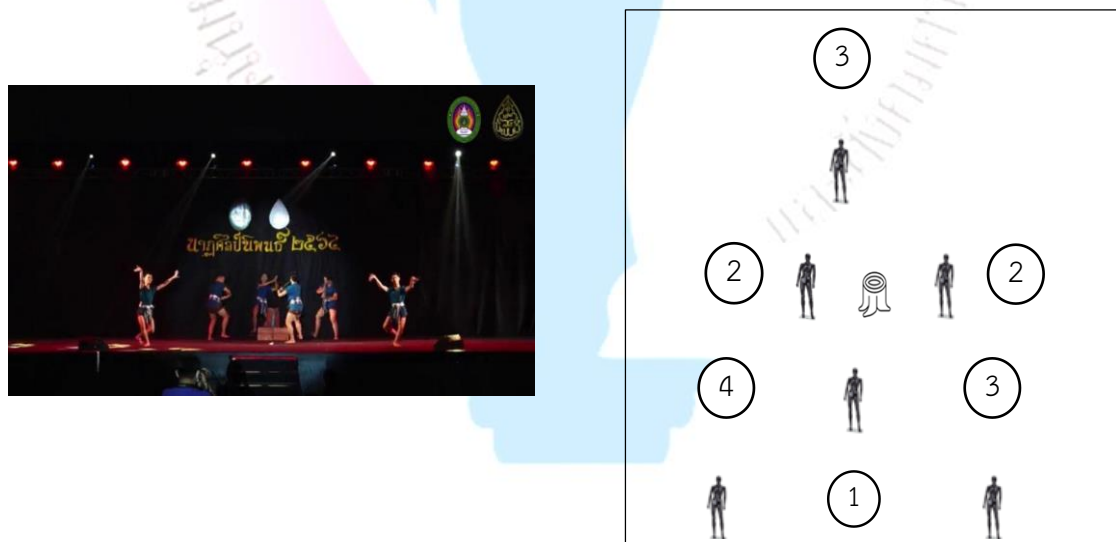
ช่วงที่ 2 เป็นการแสดงท่าทางกรรมวิธีการตีมีด

ภาพที่ 4.3 : รูปแบบการแปรแถวในช่วงที่ 2 แถวหน้ากระดาน

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565 ณ ศูนย์การค้า Terminal 21 korat.

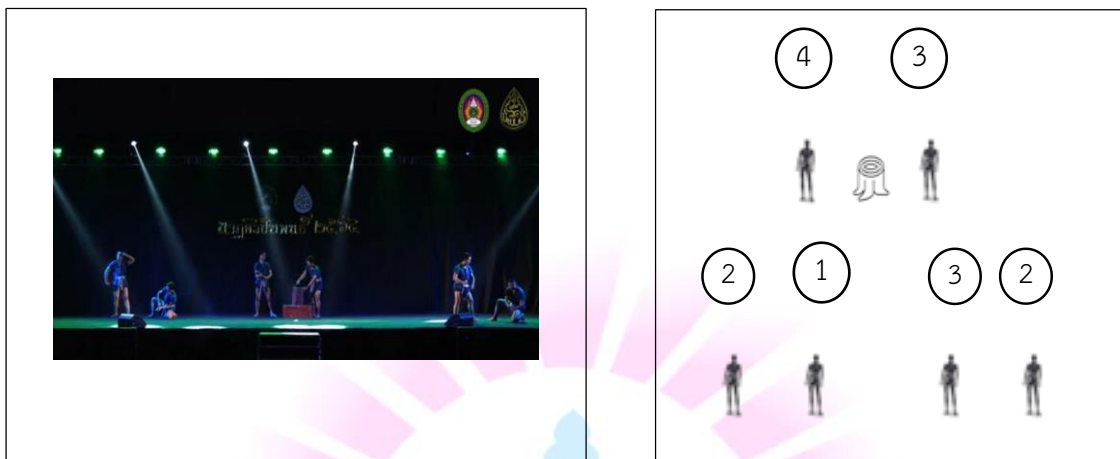
ช่วงที่ 2.1 เป็นการแสดงท่าทางกรรมวิธีการตีมีด

ภาพที่ 4.4 : รูปแบบการแปรแถวในช่วงที่ 2 แถว 4 เหลี่ยมข้าวหลามตัด และหน้ากระดานคู่

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565 ณ ศูนย์การค้า Terminal 21 kora.

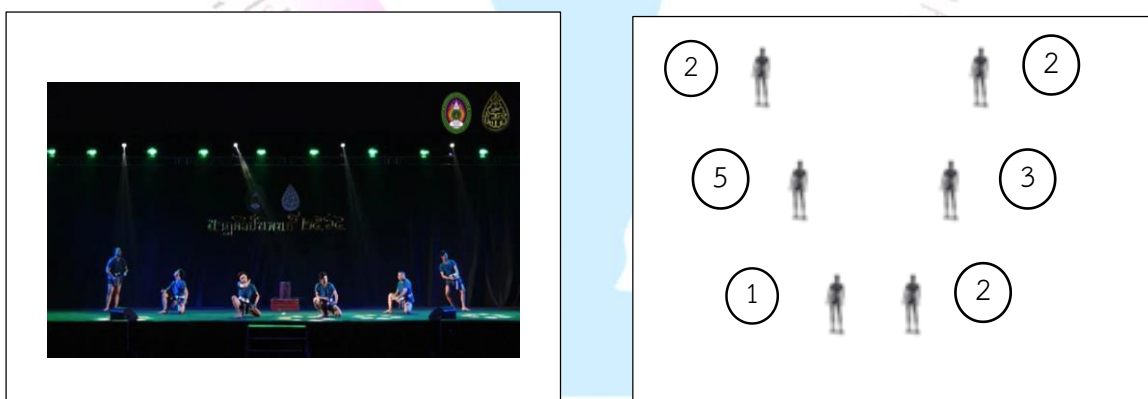
ช่วงที่ 2.2 เป็นการแสดงท่าทางกรรมวิธีการตีมีด

ภาพที่ 4.5 : รูปแบบการแปรแถวในช่วงที่ 2 แถววีคู้

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565 ณ ศูนย์การค้า Terminal 21 korat.

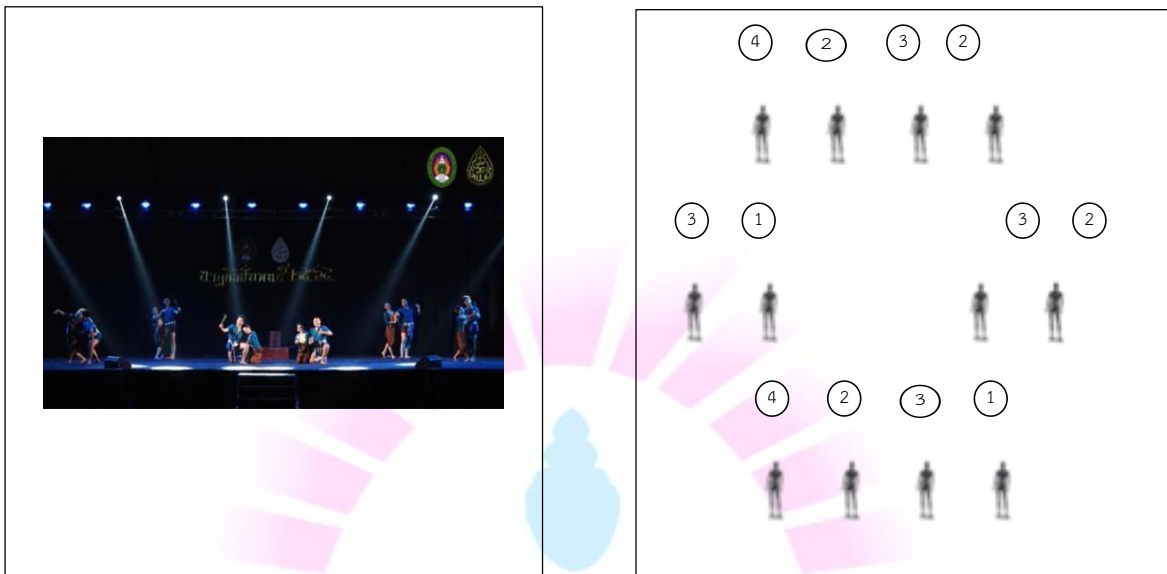
ช่วงที่ 2.3 เป็นการแสดงท่าทางการฟันมีด หลังจากท่ามีดเสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 4.6 : รูปแบบการแปรแถวในช่วงที่ 2 แถววีคู้ว่า

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565 ณ ศูนย์การค้า Terminal 21 korat.

ช่วงที่ 3 เป็นการแสดงการละเล่นรำโทนโดยมีการรำคู่ ระหว่าง ชาย- หญิง หลังจากทำมิดเสร็จสมบูรณ์ เพื่อเป็นการผ่อนคลาย

ภาพที่ 4.7 : รูปการแปรแถวในช่วงที่ 3 ตั้งซุ้มจบ

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565 ณ ศูนย์การค้า Terminal 21 korat.

4.4 แนวคิดการออกแบบดนตรีประกอบการแสดง

การถ่ายทอดเรื่องราวและความคิดผู้ประพันธ์ออกมา ทางบทเพลง ที่ผู้แสดงจะต้องสื่อสารซึ่งแบ่งได้เป็นเสียงที่นักแสดงพูด เพลงและดนตรีประกอบศิลปะในการเลือกใช้เสียงจะเป็นจังหวะการเน้นความดัง -เบา สามารถสร้างอารมณ์ร่วมให้กับคนดูได้อย่างมาก (วิระศิลป์ ช้างขุ่น. 2560 : 44) บทเพลง การแสดงผลงานสร้างสรรค์ ชุด “มิดบ้านเอ็ง” ผู้ประพันธ์ดนตรี : นายพิชญ์รักษ์ ปานสันเทียะ บทร้อง ทำนองเพลง : คุณพ่อ บุญสม สังข์สุข นายกสมาคมเพลงโคราช ขับร้องโดย : นาย ธวัชชัย เมินกระโทก นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย คณะผู้วิจัยได้ออกแบบการประพันธ์ ในรูปแบบของดนตรีพื้นบ้านมโหรีโคราช และบทร้องเป็นกลอนเพลงโคราช โดยมีการแบ่งช่วงทำนองเป็นดังนี้

ช่วงที่ 1 บทร้องเพลงโคราชเกริ่น กล่าวถึงวิถีชีวิตคนชุมชนการประกอบอาชีพเกษตรกรรม การรวมตัวช่วยตีมีด คนตรีใช้ขอโคราชบรรเลงเริ่มต้นจากนั้น เป็นการบรรเลงดนตรีทำนองมโหรีโคราช ด้วยจังหวะสนุกสนาน

ช่วงที่ 2 บรรเลงดนตรีทำนองมโหรีโคราช สลับกับเสียงประกอบการแสดง เสียงตีเหล็กให้ แบน เสียงตีแต่งทรงมีด และเสียงฝนมีดให้คม ช่วงนี้ไม่มีบทร้อง จะสื่อถึงขั้นตอนการตีมีด

ช่วงที่ 3 บรรเลงดนตรีทำนองรำโทนโคราช มีบทร้องประกอบการแสดง กล่าวถึงความ สนุกสนานครื้นเครง การเกี่ยวพาราสีหลังเสร็จจากงาน

เนื้อเพลง

ช่วงที่ 1 เกริ่นด้วยเพลงโคราช

เอ๋ย..... ชาวบ้านเรามี วิถีถิ่น เข้าแบกจอบเสียม ออกทำมาหากิน.....เอ๋ย.....ตามวิถี ไทย พ่อแม่ห่วงข้าวใส่บาตร กายใจสะอาด สดใส ขนบธรรมเนียมประเพณี โคราชเรามีวิถีธรรม

ช่วงที่ 2 ไม่มีบทร้อง

ในการดำเนินเรื่องราวเพื่อมุ่งเน้นถึงขั้นตอนการตีมีดของนักแสดงเป็นการบรรเลง ดนตรีล้วนโดยยึดอารมณ์ท่วงทำนองของเพลงที่บรรเลงให้มีความรู้สึก ถึงความคึกคัก ความหนักแน่น และสนุกสนาน

ช่วงที่ 3 รำโทน

ตะวันลับริบกลับมาเรื้อน นำหมู่เพื่อน ร้องรำทำเพลง ในหมู่ซุ้ม คุ้มบ้านเอง ร่วมผ่อนคลายให้หายวังเวง อุ่มโชนกระเตง ร้องเพลงรำโทน มือถือมีดพื้ทิดมาตีโทน เต่าเผาไฟ เอาไว้ช่างโชน รำเวียนรำวน ทุกคนสำราญ

สุขสันต์โคราชบ้านเอ็ง ใจครื้นเครง เฟงเล็งคนงาม ชม้ายชายตา อูรวาบหวาม ฝ้าติดตาม มาโค้งรำโทน มาเถิดมา มานะแม่หน้ามน เข้ารำเคียงเสียงปะโชนโชน รำโยกรำโยน กมลเปรมปรีดิ์ ชื่นชีวิสุขชีวิวัน

4.5 แนวคิดการออกแบบเครื่องแต่งกาย

คณะผู้วิจัยได้มีแนวคิดการออกแบบเครื่องแต่งกายจากการวิเคราะห์รูปแบบการแสดง บทประพันธ์เพลง เรื่องราวที่จะนำเสนอโดยกำหนดโครงร่างขึ้น ประกอบกับการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การแต่งกายชาวโคราชในอดีต ซึ่งมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง ค่านิยมเครื่องแต่งกาย ที่ได้รับความนิยมในอดีต มาออกแบบดัดแปลงให้สอดคล้องกับบาทและบุคลิกของนักแสดง การนำเสนอ ให้เห็นถึงสภาพอากาศในขณะการที่มีแดดหน้าเตาจะค่อนข้างมีความร้อนสูง เสื้อผ้าที่สวมใส่ จะต้องสะดวกสบาย ระบายอากาศได้ดี การสวมเสื้อเสื้อแขนสั้น ลักษณะรูปแบบผ่าอก กางเกงขาสั้น ของนักแสดงชาย การนำเสนอถึงค่านิยมการนุ่งโจงกระเบนของนักแสดงหญิง และนำมาต่อยอด การออกแบบผ้าพันเกาะอก การสวมเสื้อคลุม ให้เหมาะสมกับรูปแบบการแสดงสื่อความหมายถึงการ ประกอบอาชีพ วิถีชีวิตในอดีต การนำเสนอเอกลักษณ์ท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นด้วยผ้าขาวม้า ผ้าคาดเอว ในการออกแบบเครื่องแต่งนักแสดงชายและนักแสดงหญิงให้มีโทนสีไปในทิศทางเดียวกัน การออกแบบให้นักแสดงหญิงสวมใส่เครื่องประดับทองเพื่อเกิดความสวยงาม นักแสดงชายสวมใส่ เครื่องประดับด้วยการห้อยตะกรุด เพื่อนำเสนอคติถึงความเชื่อ ในเรื่องความเข้มขลัง ป้องกันภัยอันตราย รวมทั้งด้านเมตตามหานิยม คำชาย โขคลากในอดีตเป็นเครื่องรางของขลังมาแต่โบราณ เครื่องประดับ ศีรษะใช้ดอกปีบสีขาวที่ได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลายในแถบชุมชนโคราช คณะผู้วิจัยได้ออกแบบ เครื่องแต่งกายตามหลักเหตุผลและให้สอดคล้องกับแนวคิดการแสดงชุด มีดบ้านเอ็ง ได้ออกแบบเครื่อง แต่งกายและนำเสนอเครื่องแต่ง 3 ครั้งดังต่อไปนี้

4.5.1 การนำเสนอการแต่งกายครั้งที่ 1

ภาพที่ 4.8 : นำเสนอการแต่งกายครั้งที่ 1

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565 ณ เซ็นทรัล โคราช.

จากการนำเสนอการแต่งกายครั้งที่ 1 ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ในการเลือกใช้สีเครื่องแต่งกายให้มีลักษณะในทิศทางเดียวกัน เพื่อความสวยงามของเสื้อผ้าในนักแสดงชาย และนักแสดงหญิงส่วนสีจึงให้ผู้วิจัยเลือกปรับให้เหมาะสมกับชุดการแสดง

4.5.2 การนำเสนอการแต่งกายครั้งที่ 2

ภาพที่ 4.9 : การนำเสนอการแต่งกายครั้งที่ 2

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 22 มีนาคม 2565 ณ ร้านละมุน คาเฟ่ โคราช.

จากการนำเสนอการแต่งกายครั้งที่ 2 ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ให้ออกแบบลวดลายขอบเสื้อผ้าของนักแสดงหญิงให้มีความสวยงาม ควรมีการตัดเย็บเสื้อผ้าให้พอดีกับนักแสดง

ผู้สวมใส่ เปลี่ยนสีผ้าขาวม้าให้มีลักษณะสีทิศทางเดียวกันกับเสื้อที่สวมใส่ และเพิ่มเครื่องประดับในเครื่องแต่งกายนักแสดงชาย

4.5.3 นำเสนอการแต่งกายครั้งที่ 3

ภาพที่ 4.10 : นำเสนอการแต่งกายครั้งที่ 3

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 25 มีนาคม 2565 ณ อาคารสำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

จากการนำเสนอการแต่งกายครั้งที่ 3 ผู้วิจัยได้นำคำแนะนำมาปรับใช้ในครั้งนี้ จึงได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ถึงความเหมาะสมของเครื่องแต่งกาย ทดลองสวมใส่และปฏิบัติท่ารำตรวจสอบความคล่องตัวของการเคลื่อนไหว ชุดเครื่องแต่งกายครั้งที่ 3 นี้มีความเหมาะสมและเคลื่อนไหวสะดวกสบายต่อการปฏิบัติท่ารำจึงได้ข้อสรุปในประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นของการแสดงงานวิจัย ชุด มืดบ้านเอ็ง

4.6 แนวคิดการคัดเลือกนักแสดง

ผู้แสดงมีหน้าที่ควบคุม ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก ด้วยจิตสำนึกและรู้สึกจริงใจในสิ่งที่ตนเอง อยากกระทำอย่างจริงจัง นอกจากนั้นผู้แสดงต้องจำบท คำพูด ต้องศึกษาถึงบุคลิกตัวละครนั้น โดยทั้งความเป็น ตัวเองตลอดเวลาที่สวมบท เพื่อให้กลมกลืนไปกับการแสดงของตัวละครอื่นไปเป็นผู้อื่น ไปมีชีวิตอยู่ในจินตนาการใหม่ ในสถานการณ์ใหม่ที่เราไม่อาจพบในชีวิตประจำวันเราพยายามเสแสร้งคิดว่าเป็นผู้อื่น ในขณะที่มีจิตปกติ อยู่ทุกประการ การเสแสร้งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งเพื่อใช้ประเมิณผลของความเป็นนักแสดงได้ (วีระศิลป์ ช่างขุน. 2560 : 45) ซึ่งผู้ชมได้รับรู้เนื้อหาและเข้าใจง่าย โดยไม่ยุ่งยาก ในการตีความ ส่วนอารมณ์ความรู้สึก แม้จะอยู่ในรูปลักษณะที่เป็นนามธรรมก็จริง แต่ผู้ชมทั่วไปสื่อสัมผัสได้โดยตรง จากผู้แสดง ในชุดการแสดง มืดบ้านเอ็ง ถ่ายทอดรูปแบบแสดงผ่าน

นักแสดงชาย จำนวนทั้งหมด 6 คน และนักแสดงหญิงจำนวนทั้งหมด 6 คน คณะผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

ส่วนสูง : ของนักแสดงมีความใกล้เคียงกัน

พื้นฐานการแสดง : นักแสดงส่วนใหญ่มีทักษะพื้นฐานการแสดงทางนาฏศิลป์

มีความกล้าแสดงออก : การแสดงออกทางสีหน้า อารมณ์ ท่าทางต่างๆ

มีวินัย : ในการฝึกซ้อม ความตรงต่อเวลาและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ภาพที่ 4.11 : นักแสดงชุด มืดบ้านเอ็ง

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565 ณ ศูนย์การค้า Terminal 21 korat.

4.7 แนวคิดการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง

การสร้างสรรค์การแสดงในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ มีการใช้อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์งานคือ มืด ค้อน เหล็ก คีมจับเหล็ก แผ่นรองการตีมืด เหล็กแหวน พัด เพื่อให้การแสดงให้เห็นถึงกระบวนการในการตีมืด และขั้นตอนการทำ และมีการโชว์มืดที่ได้ผ่านขั้นตอนการทำที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ในการสร้างสรรค์อุปกรณ์การแสดงตกแต่งลวดลายอุปกรณ์การแสดงให้มีความสวยงาม และน่าสนใจมากขึ้น

ภาพที่ 4.12 : อุปกรณ์ประกอบการแสดง

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565 ณ ศูนย์การค้า Terminal 21 korat.

ภาพที่ 4.13 : อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565 ณ ศูนย์การค้า Terminal 21 korat.

ภาพที่ 4.14 : อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565 ณ ศูนย์การค้า Terminal 21 korat.

4.8 สรุปบท

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยที่คณะผู้วิจัยได้อธิบายในบทที่ 4 ถึงการศึกษากระบวนการการออกแบบรูปแบบการแสดงและองค์ประกอบของการแสดงตามรูปแบบการสร้างสรรคผลงานการแสดงตามองค์ประกอบการสร้างสรรคการแสดง ได้แก่ แนวคิดในการแสดง การออกแบบลีลาท่ารำ การออกแบบดนตรีและเพลง ออกแบบการแต่งกาย รูปแบบการแปรแถว คัดเลือกนักแสดงและการอุปกรณ์ประกอบการแสดง ตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้นเป็นเพียงการวิเคราะห์ข้อมูลในบางส่วนเพื่อเป็นการสร้างสรรคการแสดงนาฏศิลป์ที่สมบูรณ์

บทที่ 5

ผลงานสร้างสรรค์ ชุด มืดบ้านเอง

จากการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์จากกรรมวิธีการตีมิด บ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา แบ่งการบันทึกทำรำเป็น 3 ช่วง ดังนี้ ช่วงที่1 เป็นการแสดงที่เกี่ยวกับการสื่อถึงวิถีชีวิตของชุมชนโดยมีหญิงสาวชาวบ้านมารวมตัวกันก่อไฟ ช่วงที่2 เป็นกรรมวิธีการตีมิดแบบดั้งเดิมด้วยกระบวนการทำทางการตีมิด ช่วงที่3 สื่อถึงความสนุกสนานการเกี่ยวพาราสิระหว่างหนุ่มสาว ในการเล่นรำโทนโคราช ซึ่งในการอธิบายทำรำจะใช้นาฏยศัพท์และภาษาทำในการอธิบายทำรำ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 สัญลักษณ์แทนนักแสดงในการแปลแถวการแสดงชุด มืดบ้านเอง^{*}

นักแสดง	สัญลักษณ์
นักแสดงชาย	
นักแสดงหญิง	

กระบวนการทำรำและการแปรแถวการแสดงชุด มีดบ้านเอ็ง

ลำดับที่ 1

เนื้อร้อง/ทำนองเพลง : โคราชเรามีวิธีถิ่น

ชาย/หญิง

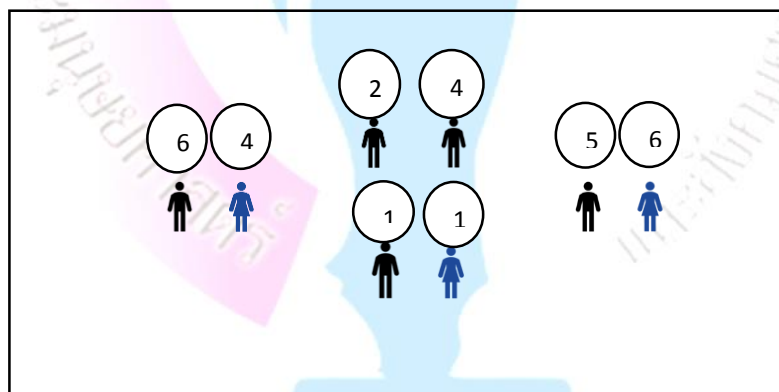
ทิศ : ทิศหน้า หมุนรอบตนเอง

ศีรษะ : หน้าตรง

มือ : มือข้างขวาป้องที่หูขวา มือข้างซ้ายแนบที่สะโพก

เท้า : สืบเท้าออกมาและย่อตามจังหวะ

การแปรแถว

ลำดับที่ 2

เนื้อร้อง/ทำนอง : เข้าแบกจอบเสียมออกทำมาหากิน

ชาย

ทิศ : ทิศหลัง

ศีรษะ : เอียงศีรษะไปข้างขวา

มือ : มือข้างซ้ายทำท่าถือมีดไว้ที่ระดับไหล่

มือข้างขวาไขว้หลัง

เท้า : ยืนเหลื่อมเท้าซ้ายทิ้งน้ำหนักไปเท้าขวา

หญิง

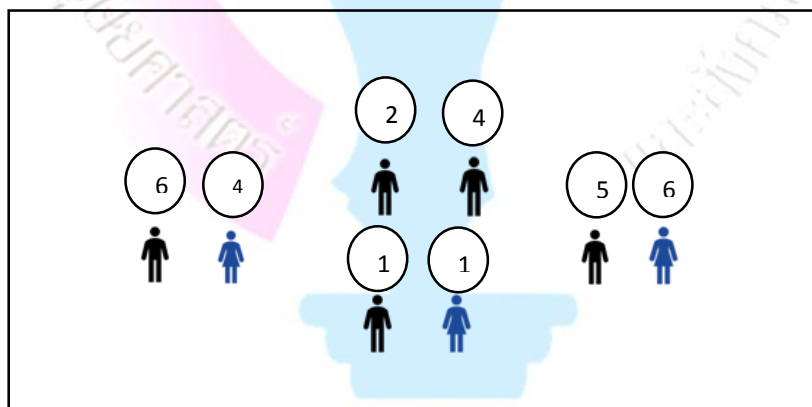
ทิศ : หน้า

ศีรษะ : เอียงซ้ายมองตรงที่ไว้มือ

มือ : มือขวาไว้มือ มือซ้ายจับส่งหลัง

เท้า : ตั้งเข่าซ้ายขึ้น

การแปรแถว

ลำดับที่ 3

เนื้อร้อง/ทำนอง : ตามวิถีไทย

ชาย

ทิศ : หน้า

ศีรษะ : มองตามมือ

มือ : จีบและวาดมือออกกระด้างแห่งศีรษะ

วาดมือ

เท้า : ยืนเหยียดเท้าซ้ายทิ้งน้ำหนักไปที่เท้าขวา

หลัง

หญิง

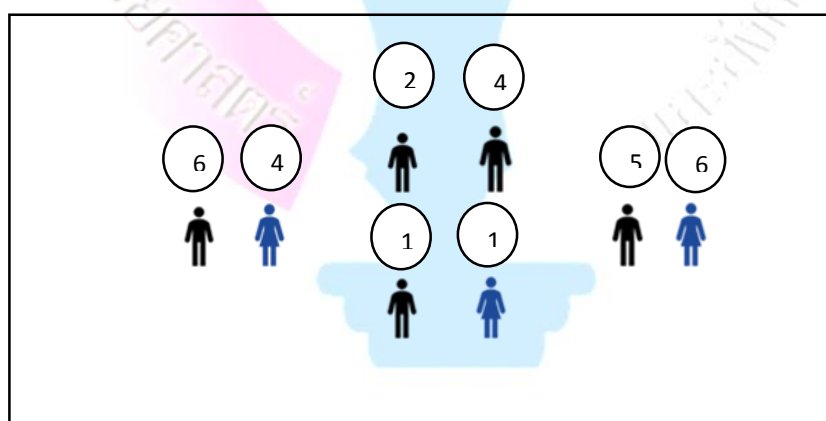
ทิศ : เอียง45องศา

ศีรษะ : มองเอียง45องศา

มือ : มือขวาจีบส่งหลัง มือซ้ายชี้และ

เท้า : ก้าวเท้าขวาเท้าซ้ายเปิดสันเท้า

การแปรแถว

ลำดับที่ 4

เนื้อร้อง/ทำนอง : พ่อแม่หุงข้าวใส่บาตร

ชาย

ทิศ : ทิศหน้า

ศีรษะ : ก้มศีรษะลง

มือ : พนมมือไหว้ นิ้วหัวแม่มืออยู่ระหว่างคิ้ว
คิ้ว

เท้า : ย่อเหลื่อมเท้าซ้ายเท้า

หญิง

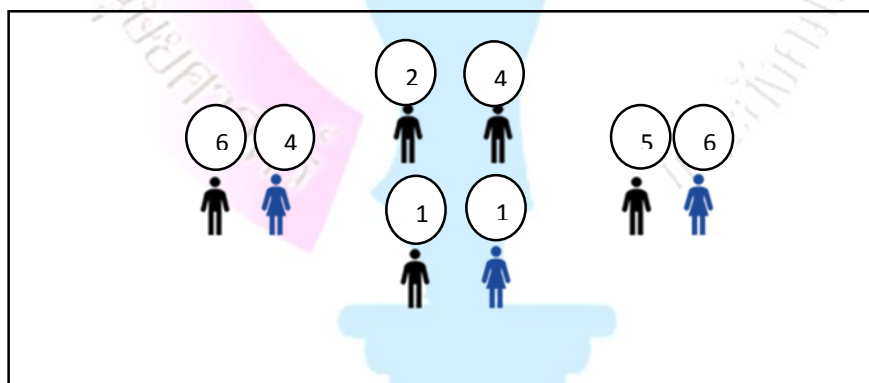
ทิศ : เหนียงซ้าย 45 องศา

ศีรษะ : ก้มศีรษะลง

มือ : พนมมือไหว้ นิ้วหัวแม่มืออยู่ระหว่าง

เท้า : ก้าวเท้าขวาเท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลัง

การแปรแถว

ลำดับที่ 5

เนื้อร้อง/ทำนอง : กายใจสะอาดสดใส

ชาย/หญิง

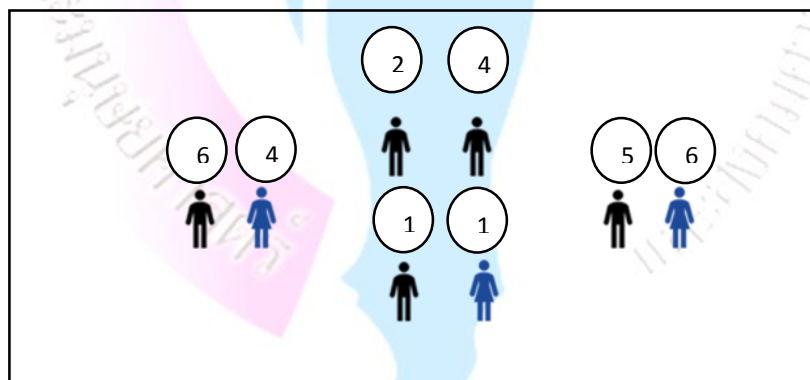
ทิศ : หน้า

ศัรณะ : หน้าตรง

มือ : มือทั้งสองข้างจีบเข้าอกแล้วปล่อยออกเป็นตั้งวงกลาง

เท้า : ก้าวเท้าขวามาข้างหน้า เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลัง

การแปรแถว

ลำดับที่ 6

เนื้อร้อง/ทำนอง : ขนบทำเนียบประเพณี

ชาย/หญิง

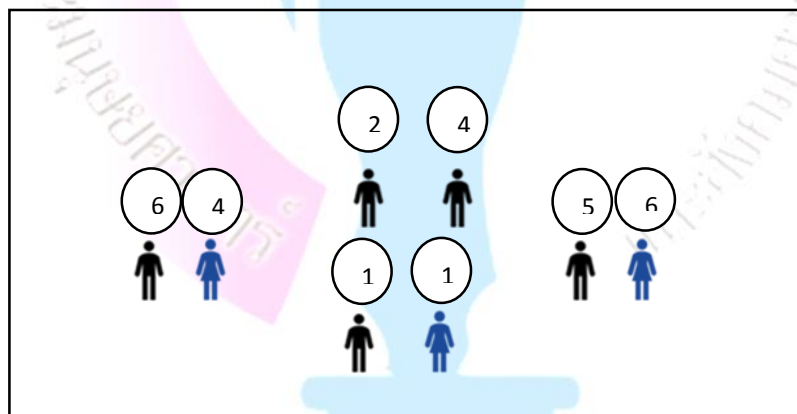
ทิศ : หน้า

ศัรณะ : หน้าตรง

มือ : มือทั้งสองข้างจีบคว่ำระดับสะเอวและม้วนจีบเป็นวงแทงลงล่าง

เท้า : ก้าวเท้าขวามาข้างหน้า เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลัง

การแปรแถว

ลำดับที่ 7

เนื้อร้อง/ทำนอง : โคราชเรามีวิถีธรรม

ชาย/หญิง

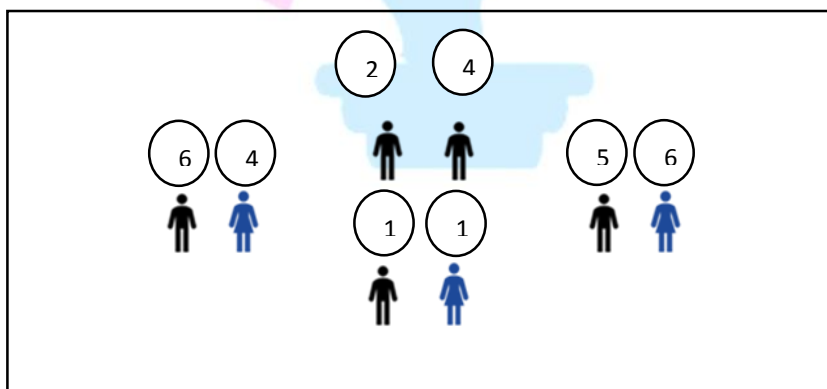
ทิศ : หน้า

ศีรษะ : หน้าตรงและเอียงมองกัน

มือ : มือทั้งสองข้างจับเข้าหาตัวพร้อมตั้งวงซ้ายมือขวาเทากลางและโพสทำตัวเอง

เท้า : สืบเท้าไปข้างหน้าและเตะเท้าขวาพร้อมหมุนและโพส

การแปรแถว

ลำดับที่ 8

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย

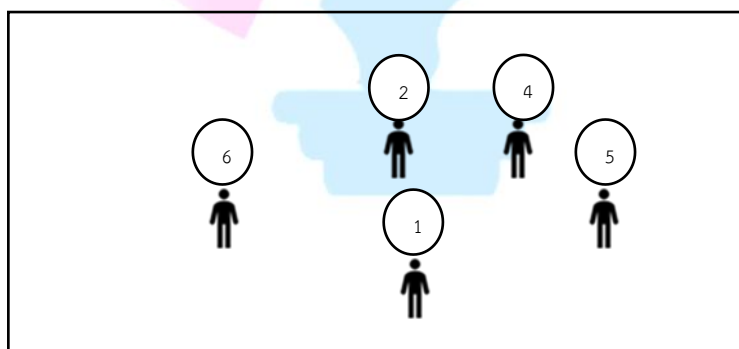
ทิศ : หน้าและหมุนรอบตัว

ศีรษะ : เอียงตามวงบน

มือ : จีบม้วนมือขวาเป็นท่าผาลาและจีบม้วนมือซ้ายเป็นท่าผาลาจากนั้นจีบม้วนและตั้งวงทั้งสองข้างไป
ฝั่งซ้าย ทำทั้งหมด3ครั้ง

เท้า : ก้าวขวาเตะเท้าซ้ายก้าวซ้ายเตะเท้าขวาแล้วย่ำเท้าตามจังหวะ

การแปรแถว

ลำดับที่ 9

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย

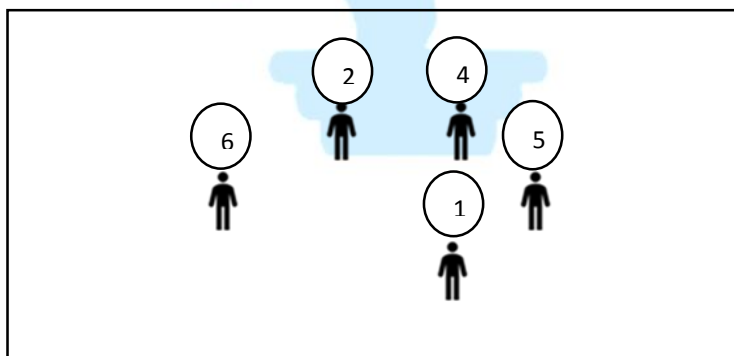
ทิศ : ทิศหน้า

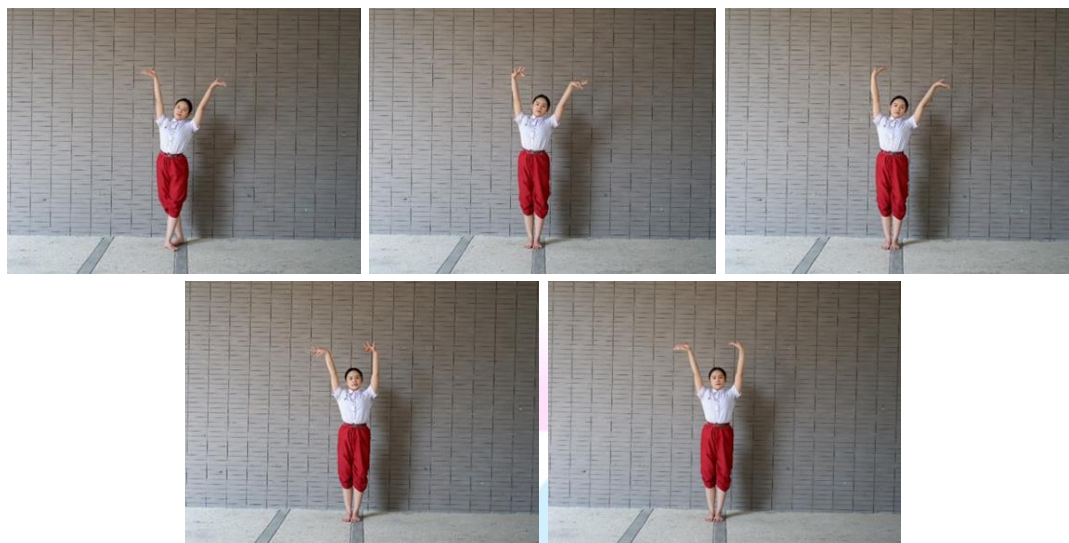
ศีรษะ : หน้าตรง เอียงตามจิ้งหระ

มือ : มือขวาจับระหว่างรักแร้มือขวาตั้งวงและทำท่ามองจากนั้นกำมือหลวมและแกว่งซ้ายขวาตาม
จิ้งหระ

เท้า : สืบเท้าและโพสท่ามองจากนั้นเดินออกโดยก้าวเท้าขวาก่อน

การแปรแถว

ลำดับที่ 10

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

หญิง

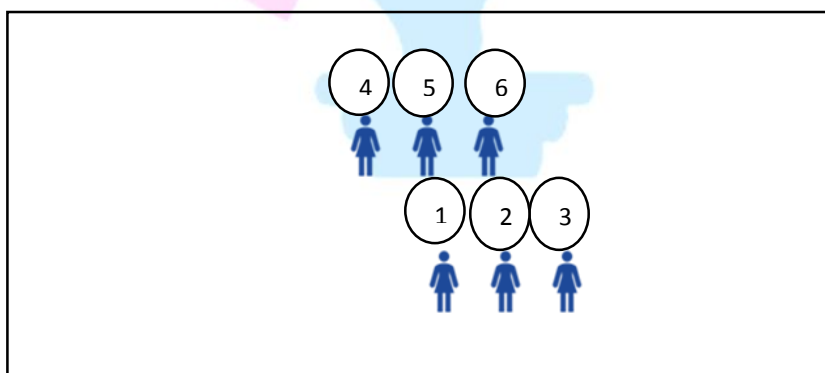
ทิศ : หน้า หลัง

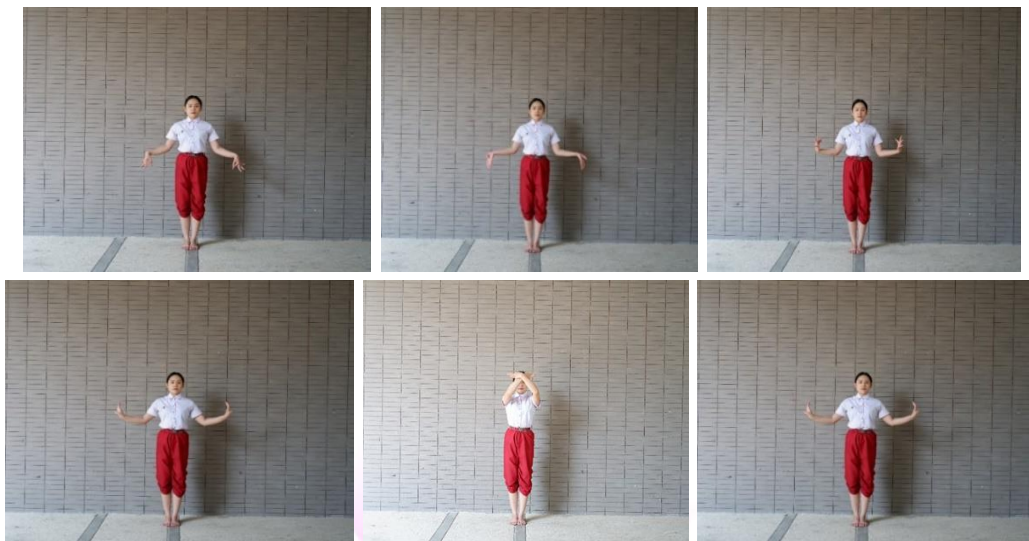
คีระษะ : หน้าตรง

มือ : จีบลากมือตั้งแต่ชายพกจนยกมือสุดแขนและจیبม้วนล๊ับปล่อยจیبตามจิ้งหะ

เท้า : ย่ำตามจิ้งหะ

การแปรแถว

ลำดับที่ 11

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

หญิง

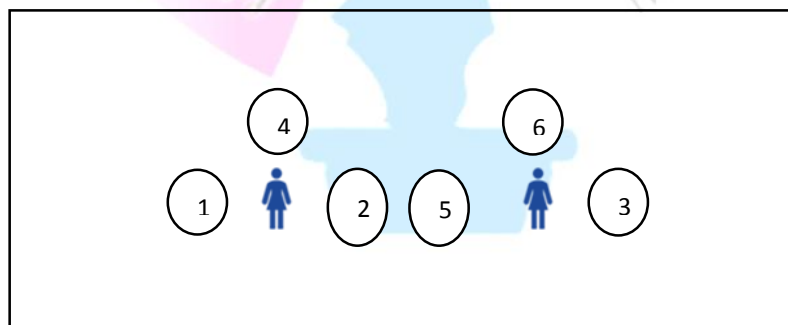
ทิศ : หน้า

ศีรษะ : หน้าตรง

มือ : มือทั้งสองข้างจับคว่ำและหงายมือลงระดับสะเอวจากนั้นตั้งวงขึ้นพร้อมจับไขว้หน้าและตั้งวงอีกครั้ง

เท้า : ย่ำตามจังหวะ

การแปรแถว

ลำดับที่ 12

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

หญิง

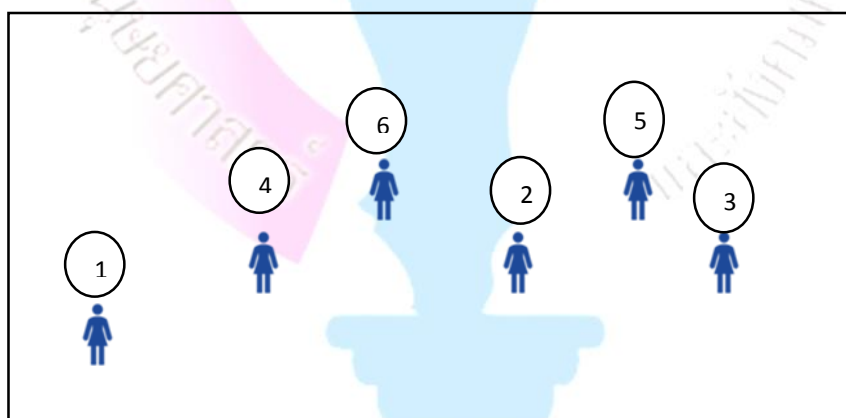
ทิศ : หน้า

ศีรษะ : เอียงตามมือตั้งวง

มือ : มือซ้ายจับระดับไหล่มือขวาตั้งวงแหงขึ้นแล้วทำสลับกัน

เท้า : ก้าวชิดตามจังหวะ

การแปรแถว

ลำดับที่ 14

เนื้อเรื่อง/ทำนอง : ทำนอง

หญิง

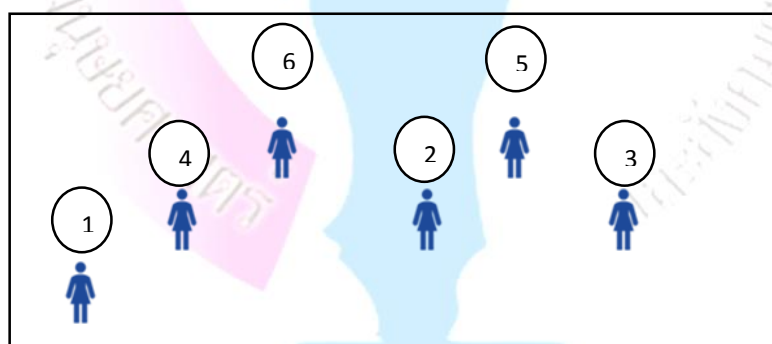
ทิศ : หน้า ช้าง

ศีรษะ : เอียงมองมือตรงข้ามกับมือ

มือ : มือทั้งสองจับข้างลำตัวแล้วปล่อยเป็นตั้งวง

เท้า : ย่ำตามจังหวะ

การแปรแถว

ลำดับที่ 14

เนื้อเรื่อง/ทำนอง : ทำนอง

หญิง

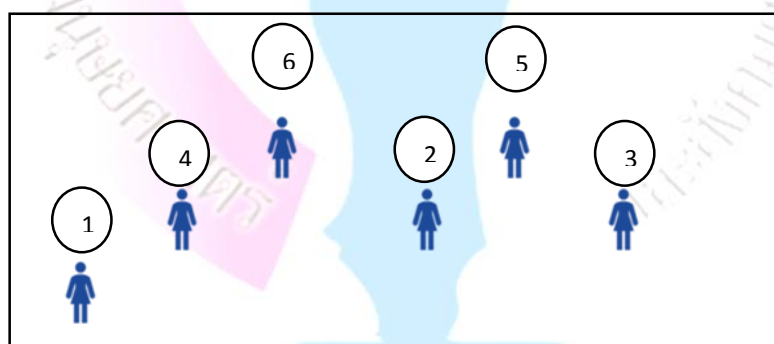
ทิศ : หน้า ช้าง

ศีรษะ : เอียงมองมือตรงข้ามกับมือ

มือ : มือทั้งสองจับข้างลำตัวแล้วปล่อยเป็นตั้งวง

เท้า : ย่ำตามจังหวะ

การแปรแถว

ลำดับที่ 18

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

หญิง

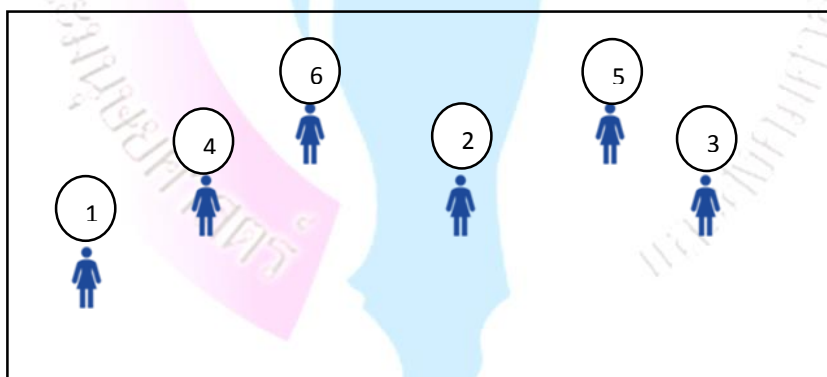
ทิศ : เข้าวงกลม

ศีรษะ : หน้าตรง

มือ : มือซ้ายจับส่งหลังมือขวาหยิบพัดจากข้างหลังแล้ววาดขึ้น

เท้า : นั่งชันเข่าขึ้นทั้งสองข้าง

การแปรแถว

ลำดับที่ 20

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

หญิง

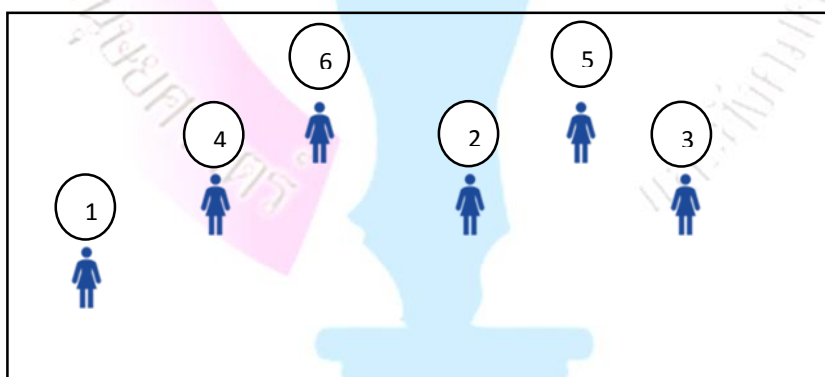
ทิศ : เข้าวงกลม

ศีรษะ : เอียงตามพัด

มือ : มือซ้ายจับส่งหลังมือขวาแทงพัดออกด้านข้างแล้วก็มาทำข้างหน้า 3 ชุด

เท้า : นั่งชันเข่าขึ้นทั้งสองข้าง

การแปรแถว

ลำดับที่ 25

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย

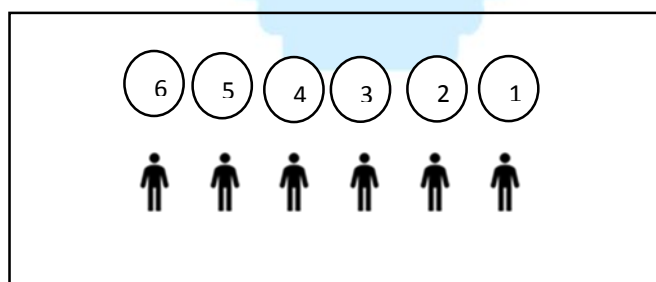
ทิศ : หน้า

ศีรษะ : เอียงตามเท้าที่ย่ำ

มือ : กำมือทั้งสองข้างหลวมๆไว้ระดับชายพก

เท้า : เดินเท้าซ้ายและขวาตามจังหวะพร้อมยกขาซ้ายขึ้น

การแปรแถว

ลำดับที่ 27

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย

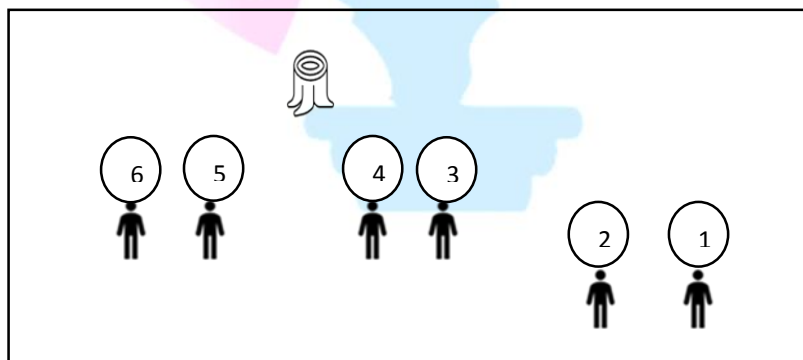
ทิศ : หน้า หลัง

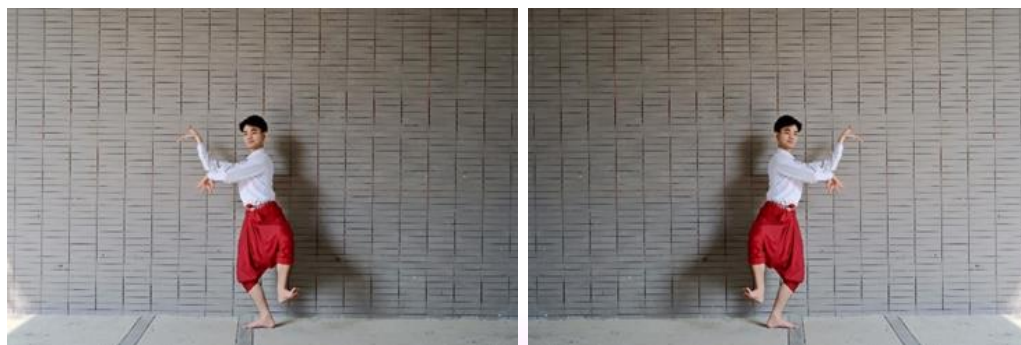
ศีรษะ : เอียงตามเท้าที่เดินและกระทุ้ง

มือ : กำลือหลวมและนำมือไขหลังระดับสะโพก

เท้า : กระทุ้งเท้าขวาและสลับกระทุ้งเท้าซ้าย

การแปรแถว

ลำดับที่ 34

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย

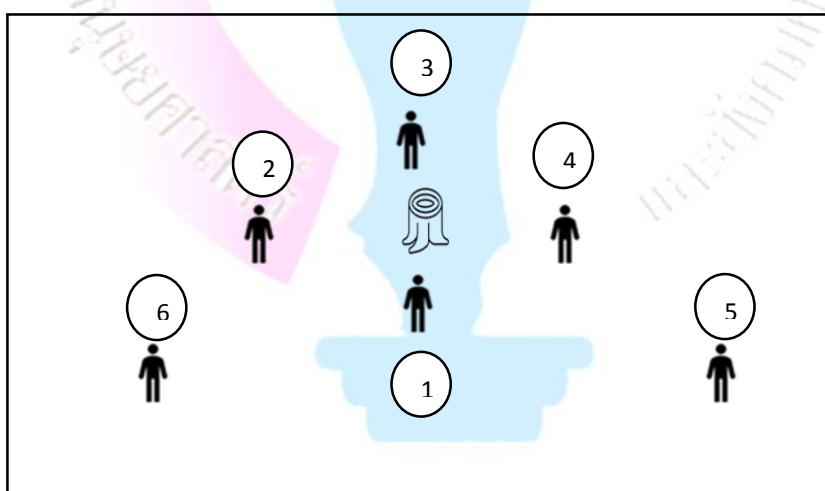
ทิศ : หน้า

ศิระษะ : เอียงข้างเดียวกันกับมือ

มือ : มือซ้ายจับค้ำมือขวาหงายวงระดับสูงจากนั้นทำสลับกันเปลี่ยนเป็นระดับล่าง

เท้า : ยกเท้าซ้ายและเท้าขวาสลับกันจนหมดจังหวะ

การแปรแถว

ลำดับที่ 35

ชาย (คนดี)

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ทิวศ : หน้า

ศิระษะ : มองมิด

มือ : มือทั้งสองข้างจับค้อนและทำท่าตี

เท้า : ยืนปกติ

ชาย (คนจับเหล็ก)

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

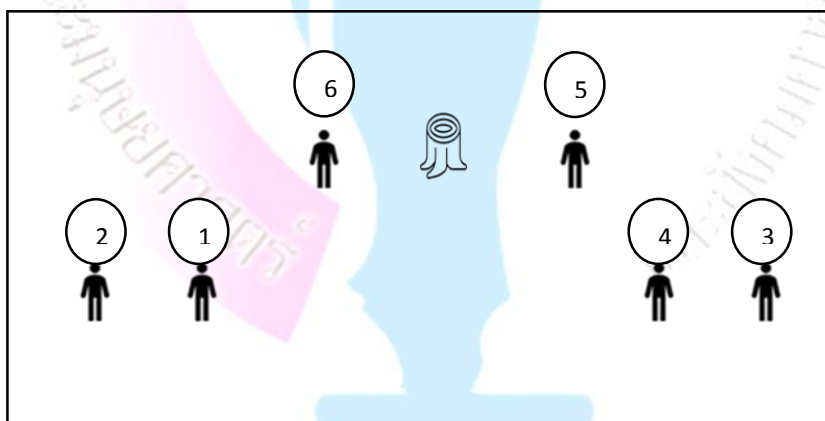
ทิวศ : หน้า

ศิระษะ : มองมิด

มือ : มือทั้งสองข้างจับค้อนและทำท่าตี

เท้า : ยืนปกติ

การแปรแถว

ลำดับที่ 36

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย

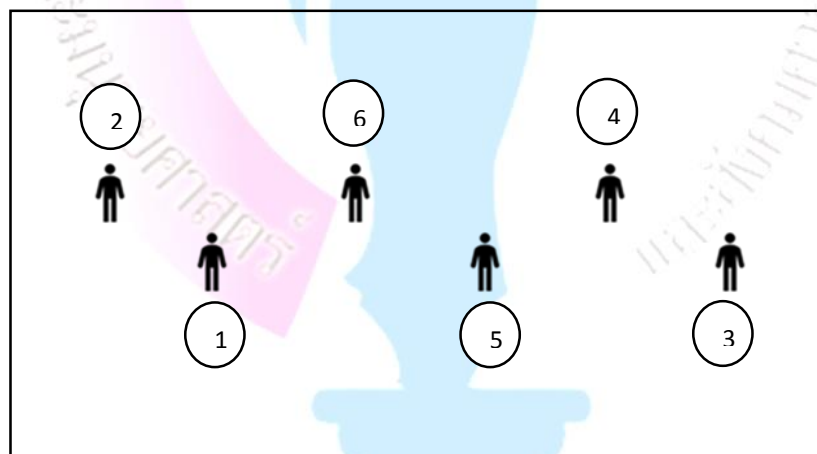
ทิศ : หน้า

ศีรษะ : เอียงตามมือ

มือ : กำมือหลวมและแกว่งซ้ายขวาสลับกัน

เท้า : เดินย่อเท้าซ้ายและเท้าขวาสลับกัน

การแปรแถว

ลำดับที่ 37

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย

ทิศ : หน้า

ศีรษะ : เอียงตามมือ

มือ : จับมือขวามือซ้ายห่างวงจากนั้นทำแบบเดิมสลับกันทั้งบนและล่าง

เท้า : เดินย่อเท้าซ้ายและเท้าขวาสลับกัน

การแปรแถว

ลำดับที่ 42

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย

ทิศ : หน้า

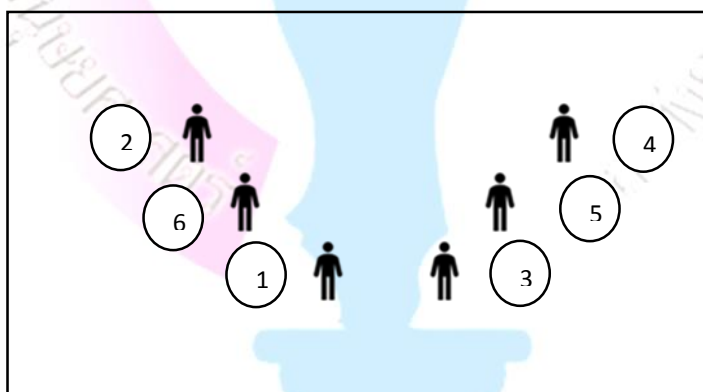
ศัรณะ : เอียงตามมือ

มือ : กำมือวางที่หน้าผาก (ท่าปาดเหงื่อ) ทำมือตามเท้าที่ยกขึ้น

เท้า : ค่อยๆ ยืนขึ้นยกขาซ้ายขึ้นกันเข่าออกแล้วจากนั้นยกขาขวาขึ้นเข่าออกสลับกันตามจังหวะเพลง 8

จังหวะ

การแปรแถว

ลำดับที่ 48

เนื้อร้อง/ทำนอง : ร่วมผ่อนคลาย

ชาย

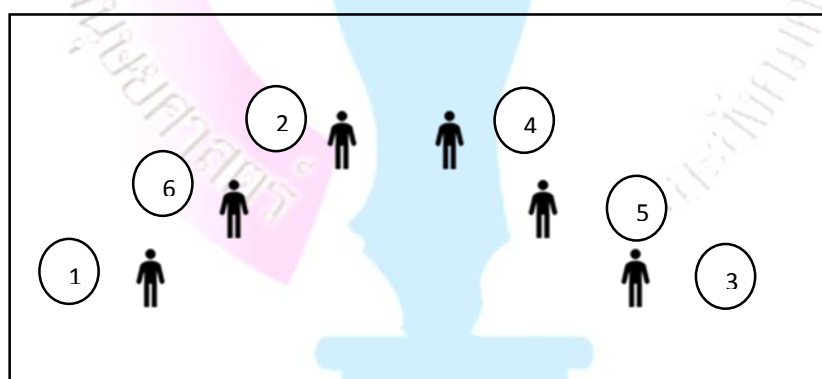
ทิศ : หน้า

ศีรษะ : เอียงตรงข้ามเท้าที่ย่ำ

มือ : มือทั้งสองกำมือระดับเอว สลับขึ้นลงข้างลำตัว

เท้า : ย่ำเท้าอยู่กับที่

การแปรแถว

ลำดับที่ 51

เนื้อร้อง/ทำนอง : ร้องเพลงรำโทน

ชาย

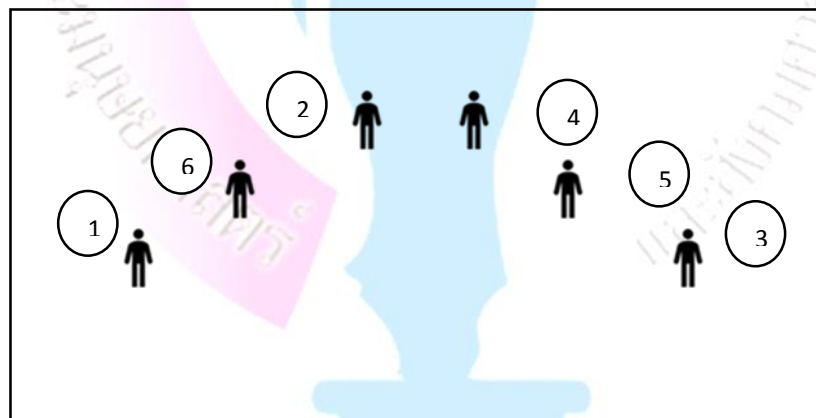
ทิศ : หน้า

ศิระษะ : เอียงขวา

มือ : มือขวาทำวเอว มือซ้ายปล้องมือที่ปาก(ทำร้องหรือทำตะโกนแบบโคราช)

เท้า : สืบเท้าซ้ายเขย่งเท้าขึ้นไปด้านข้าง 2 ครั้ง

การแปรแถว

ลำดับที่ 52

เนื้อเรื่อง/ทำนอง : มือตีมัดพีทิดมาตีโตน

ชาย

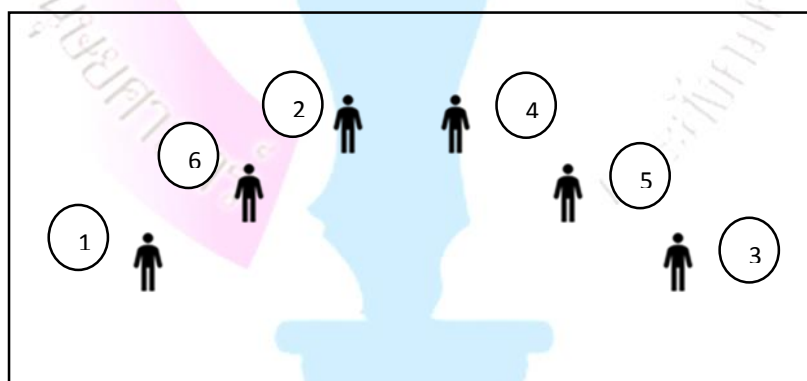
ทิศ : หน้า

คิริษะ : เอียงซ้ายแล้วกลับมาเอียงขวา

มือ : มือทั้งสองกำระดับข้างหูมือขวาสูงกว่ามือซ้ายจากนั้นเปลี่ยนเป็นมือซ้ายทำเอา มือขวา วางมือ
ระดับชายพก

เท้า : ก้าวเท้าซ้ายมาด้านหน้าจากนั้นก้าวเท้า

การแปรแถว

ลำดับที่ 57

ชาย

เนื้อร้อง/ทำนอง : ในอุราวาม

ทิศ : หน้า

ศีรษะ : เอียงขวามองผู้หญิง

มือ : มือทั้งสองวางที่อก

เท้า : เหลื่อมเท้าขวา

หญิง

เนื้อร้อง/ทำนอง : ในอุราวาม

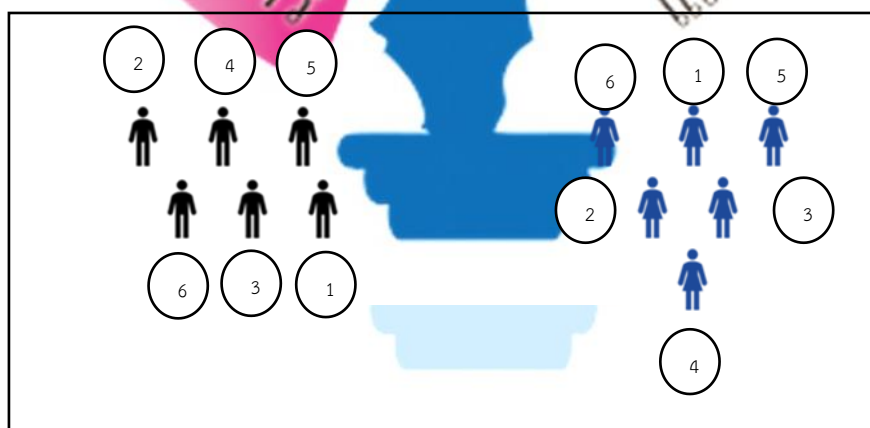
ทิศ : หน้า

ศีรษะ : เอียงซ้ายมองผู้ชาย

มือ : มือซ้ายวางที่อกมือขวาท้าวเอว

เท้า : เหลื่อมเท้าซ้าย

การแปรแถว

ลำดับที่ 58

ชาย

เนื้อร้อง/ทำนอง : เผ่าติดตามมาโค้งรำโทน

มาเถิดมา มานะแม่หน้ามน เข้ารำเคียงเสียงปะโทน โทน

ทิศ : ตามวงกลมทวนเข็มนาฬิกา

ศีรษะ : มองคู่ตัวเอง

มือ : รำท่าเกี่ยวเข้าคู่ไม่มีท่าตายตัว

เท้า : เดินเข้าคู่

หญิง

เนื้อร้อง/ทำนอง : เผ่าติดตามมาโค้งรำโทน

มาเถิดมา มานะแม่หน้ามน เข้ารำเคียง

เสียงปะโทน โทน

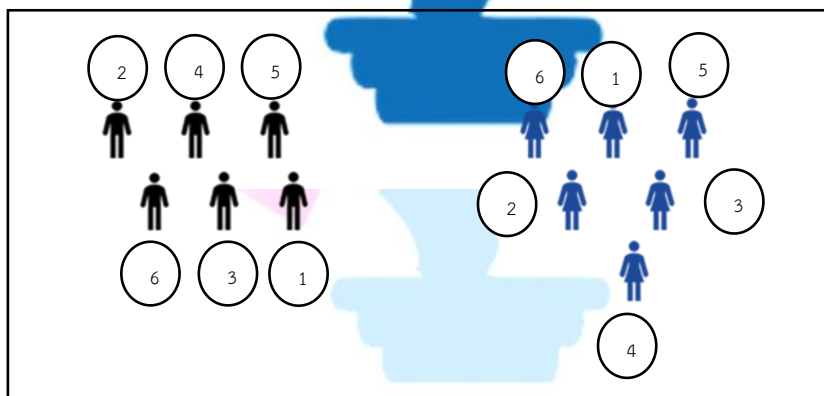
ทิศ : ตามวงกลมทวนเข็มนาฬิกา

ศีรษะ : มองคู่ตัวเอง

มือ : รำท่าเกี่ยวเข้าคู่ไม่มีท่าตายตัว

เท้า : เดินเข้าคู่

การแปรแถว

ลำดับที่ 59

ชาย/หญิง

เนื้อร้อง/ทำนอง : รำโยกราโยน กมลเปรมปรีดิ์

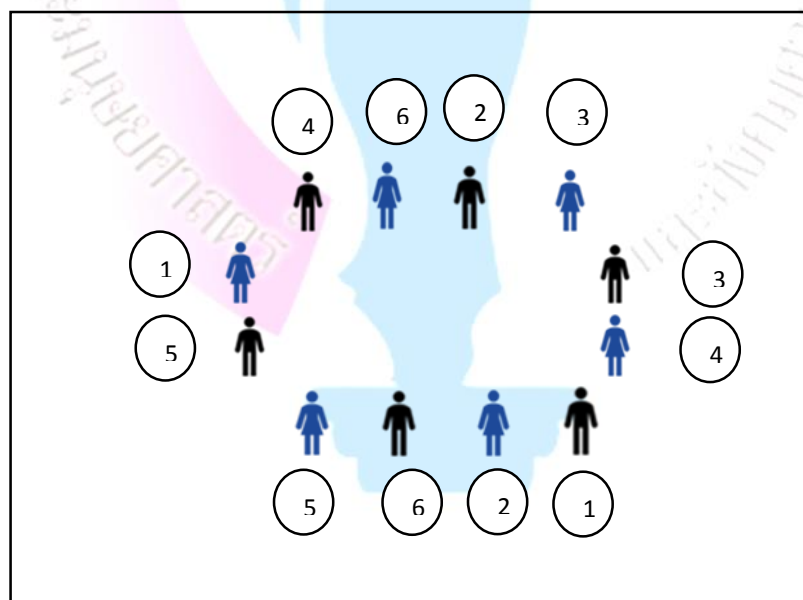
ทิศ : ตามวงกลมทวนเข็มนาฬิกา

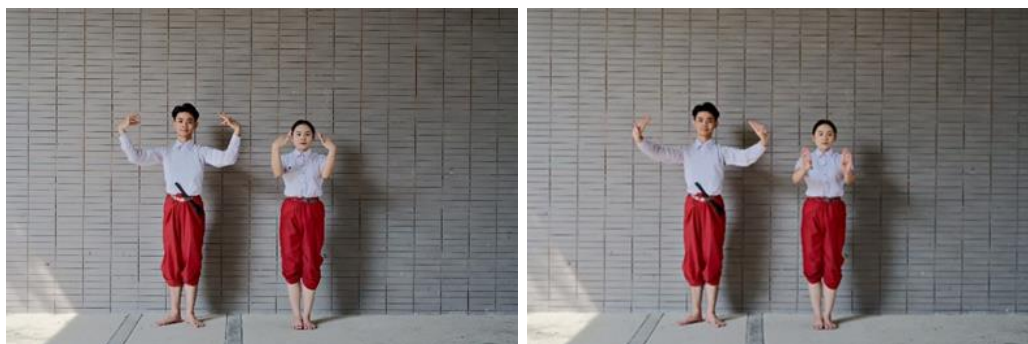
ศีรษะ : หน้ามองตรง

มือ : มือซ้ายท้าวเอวมือขวาปาดมือตั้งวงออกจากอกแล้วม้วนจับออก

เท้า : ย่ำเท้าตามจังหวะ

การแปรแถว

ลำดับที่ 60

เนื้อร้อง/ทำนอง : ซิ่นชีวีสุขชีวีวัน

ชาย/หญิง

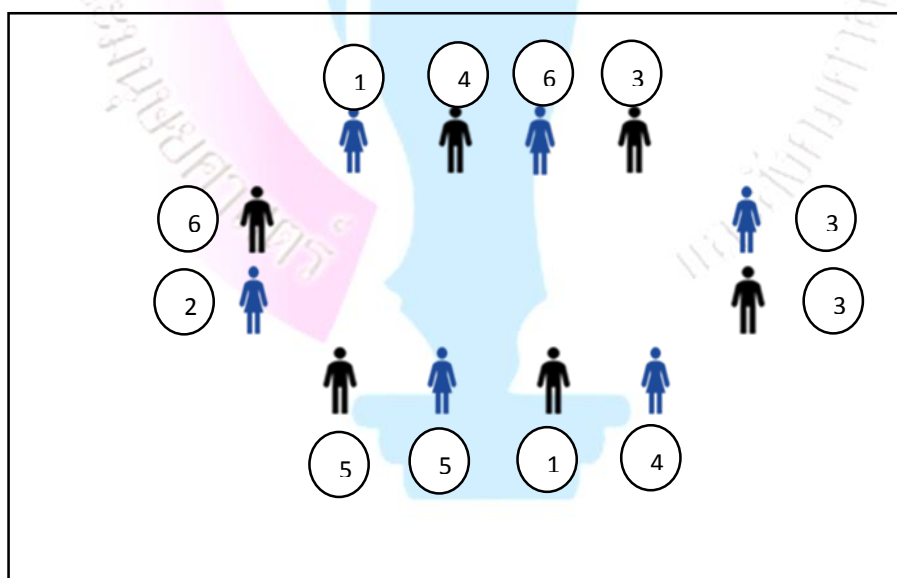
ทิศ : หน้า

ศีรษะ : หน้ามองตรง

มือ : มือทั้งสองจับปกหน้าแล้วม้วนออกเป็นตั้งวง

เท้า : เดินตามวงไปเรื่อย ๆ

การแปรแถว

ลำดับที่ 61

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย/หญิง

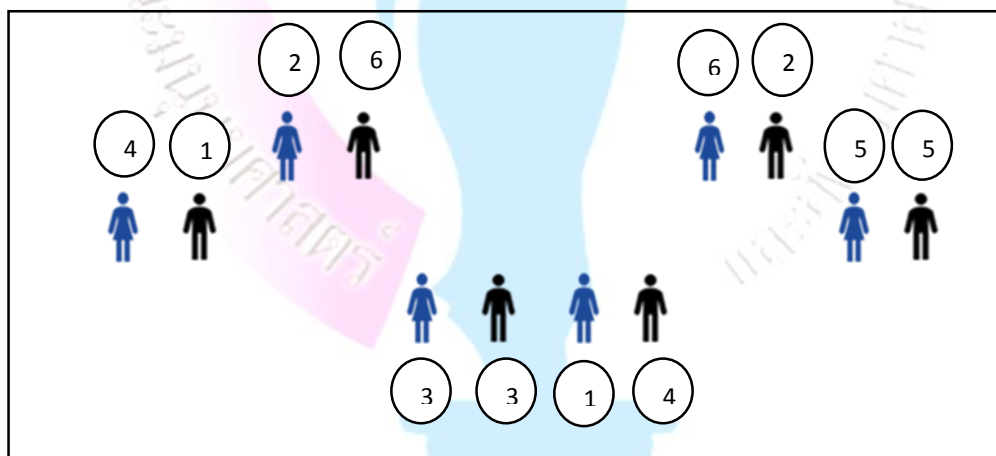
ทิศ : หน้า

ศีรษะ : หน้ามองตรง

มือ : มือทั้งสองจับไขว้กันระดับอกแล้วม้วนออกเป็นตั้งวงไขว้ระดับอก

เท้า : เดินตามวง

การแปรแถว

ลำดับที่ 62

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย/หญิง

ทิศ : หน้า

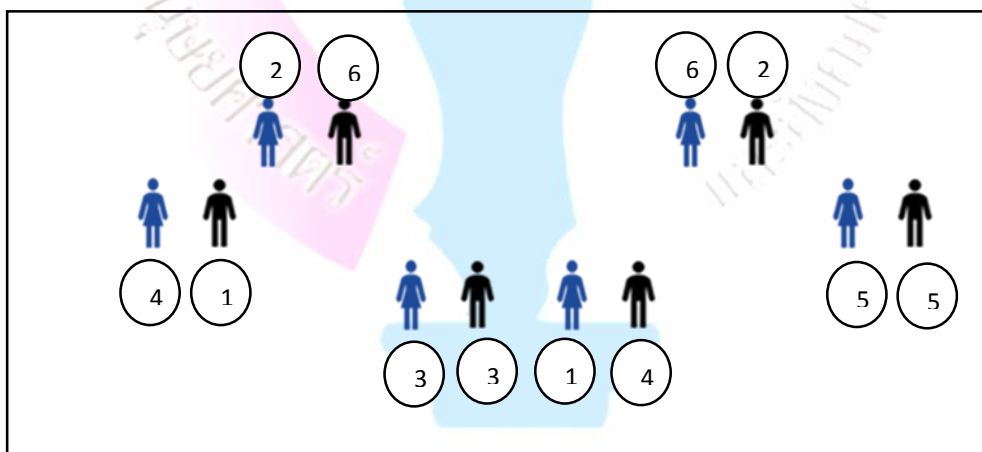
คีระษะ : เอียงเข้าหาคู่

มือ : มือซ้ายจับแก้มคีระษะ มือขวาจับคว่ำระดับเอวแล้วม้วนออกเป็นตั้งวง

เท้า : ย่ำเท้าอยู่กับที่

หมายเหตุ ทำทั้งหมด 4 เซ็ต

การแปรแถว

ลำดับที่ 63

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย

ทิศ : หน้า

ศีรษะ : เอียงตามมือตั้งวง

มือ : มือซ้ายจับหงายชายพก มือขวาตั้งวงระดับเอว

วง : จากนั้นทำสลับมือไปอีกฝั่งรวม 4 ครั้ง

มือไปอีกฝั่ง

เท้า : เดินเปลี่ยนที่กับผู้หญิงก้าวเท้าตามมือตั้งวง

มือ ตั้งวง

หญิง

ทิศ : หน้า

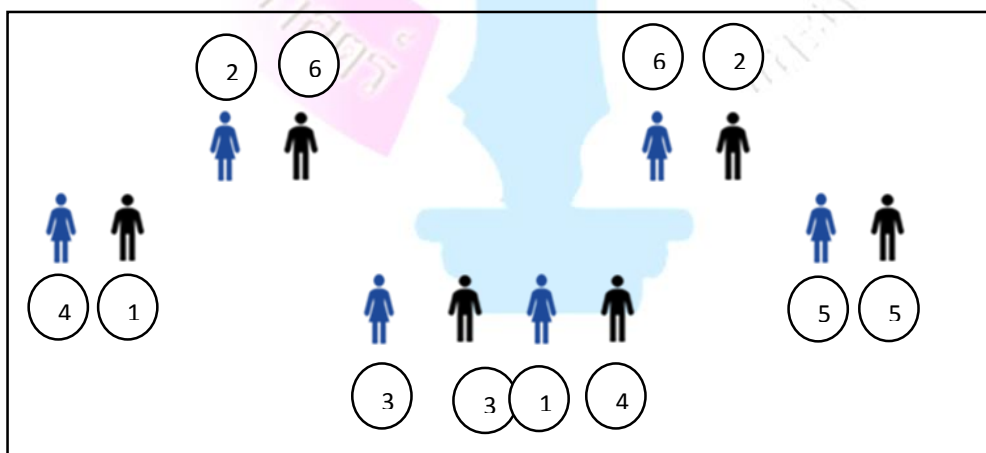
ศีรษะ : เอียงตามมือตั้งวง

มือ : มือซ้ายจับหงายชายพก มือขวาตั้ง

ระดับสะเอว จากนั้นสลับ

เท้า : เดินเปลี่ยนที่กับผู้ชายก้าวเท้าตาม

การแปรแถว

ลำดับที่ 64

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย

ทิศ : หน้า

ศิรณะ : มองหน้าผู้หญิง

มือ : มือซ้ายเขยคางผู้หญิง

มือขวาจับหางชายพก

เท้า : ลากเท้าซ้ายมาแตะ

หมายเหตุ ปฏิบัติท่ารำกลับเหมือนเดิมแต่สลับเท้ากับมือมาอีกฝั่งเดินสลับมาที่ตัวเอง

หญิง

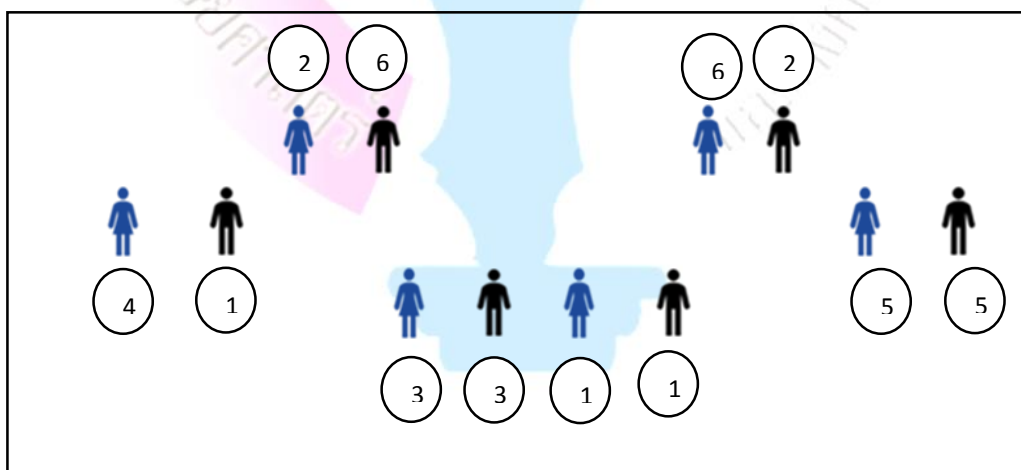
ทิศ : หน้า

ศิรณะ : มองหน้าผู้ชาย

มือ : มือขวาตั้งวงแนบหู (ท่าอายุ)

มือซ้ายจับหางชายพก

การแปรแถว

ลำดับที่ 66

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย

ทิศ : หันเข้าหาคู่ตัวเอง

ศีรษะ : มองหน้าผู้หญิง

มือ : มือทั้งสองกำมือระดับชายพก

เท้า : ก้าวเท้าขวาไปด้านหน้ากระดกเท้าซ้ายขึ้น

ซ้ายขึ้น แล้วถอนเท้าขวาวางเท้าซ้ายมาด้านหน้า

หมายเหตุ ปฏิบัติทำรำกลับเหมือนเดิมแต่สลับเท้ากับมือมาอีกฝั่งเดินสลับมาที่ตัวเอง

หญิง

ทิศ : หันเข้าหาคู่ตัวเอง

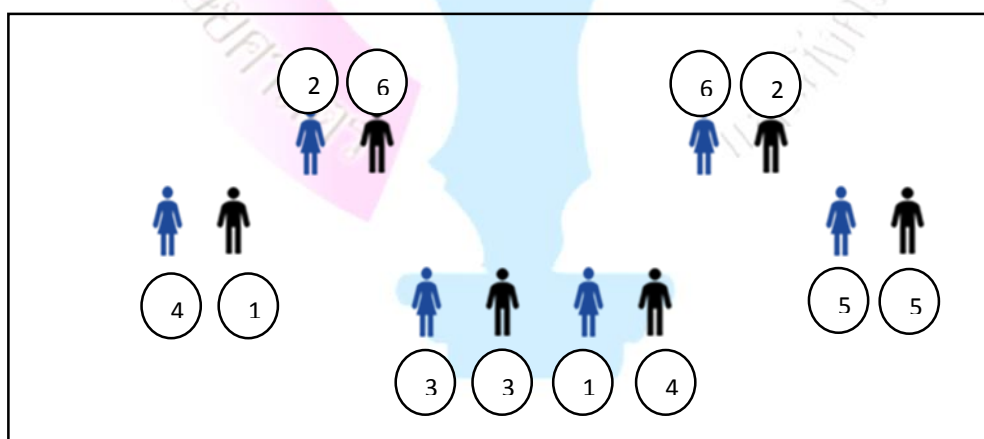
ศีรษะ : มองหน้าผู้ชาย

มือ : มือทั้งสองกำมือระดับชายพก

เท้า : ก้าวเท้าขวาไปด้านหน้ากระดกเท้า

แล้วถอนเท้าขวาวางเท้าซ้ายมาด้านหน้า

การแปรแถว

ลำดับที่67

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย/หญิง

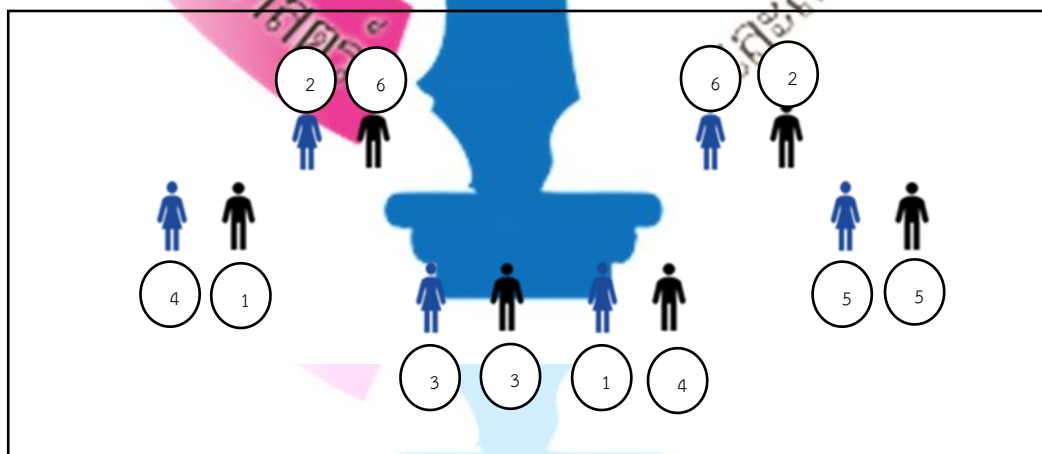
ทิศ : หันเข้าหาคู่

ศัรณะ : หน้ามองคู่

มือ : มือนอกบดกันทั้งคู่ มือในท้าวเอวทำท่าบด 4 ครั้ง

เท้า : ก้าวเขย่ง

การแปรแถว

ลำดับที่ 68

เนื้อร้อง/ทำนอง : ทำนอง

ชาย/หญิง

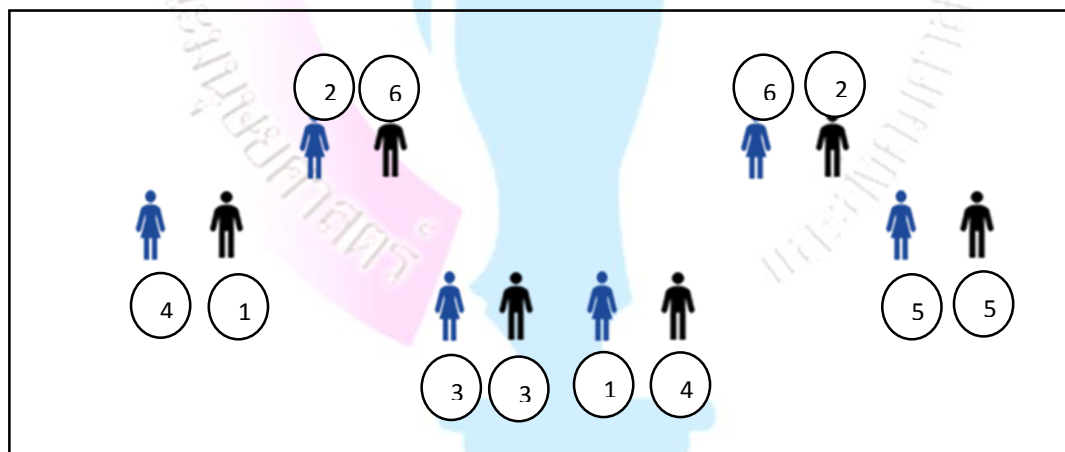
ทิศ : หน้า

ศีรษะ : มองคู่ตัวเอง

มือ : ทำท่าเกี่ยวไม่มีท่าตายตัวหน้าคู่ตัวเองจากนั้นโพสท่าจบ

เท้า : เดินเกี่ยวเข้าคู่ตัวเองจากนั้นโพสท่าจบ

การแปรแถว

5.2 สรุปบท

ในการบันทึกทำรำในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์จากกรรมวิธีการตีมิตบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมะนัง จังหวัดนครราชสีมา คณะผู้วิจัยได้อธิบายบทที่ 5 ซึ่งเป็นกระบวนการทำรำของการแสดงชุด มิตบ้านเอ็ง แบ่งเป็น 3 ช่วงคือ ช่วงที่ 1 เป็นการแสดงที่เกี่ยวกับการสื่อถึงวิถีชีวิตของชุมชน โดยมีหญิงสาวชาวบ้านมารวมตัวกันก่อไฟ ช่วงที่ 2 เป็นกรรมวิธีการตีมิตแบบดั้งเดิมด้วยกระบวนการท่าทางการตีมิต ช่วงที่ 3 สื่อถึงความสนุกสนาน การเกี่ยวพาราสีระหว่างหนุ่มสาวในการละเล่นรำโทนโคราช โดยช่วงท้ายจะมีการนำมิตมาใช้ในทำรำผสมผสานความเป็นนาฏศิลป์และนำสู่กระบวนการสุดท้ายของการวิจัย คณะผู้วิจัยได้สรุปและข้อเสนอแนะในบทต่อไป

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในบทที่ 5 จะกล่าวถึงกระบวนการทำรำและรูปแบบการแปรแถวของการแสดง และในบทที่ 6 จะกล่าวถึง แนวคิดการออกแบบการแสดง แนวคิดการออกแบบลีลาทำรำ แนวคิดรูปแบบการแปรแถว การออกแบบดนตรีประกอบการแสดง แนวคิดการออกแบบ เครื่องแต่งกาย แนวคิดการคัดเลือกนักแสดง และแนวคิดการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง

6.1 แนวคิดการออกแบบการแสดง

การสร้างสรรค์ชุดการแสดงในครั้งนี้ มีแนวคิดและแรงบันดาลใจมุ่งเน้นมาจากภูมิปัญญาการตีมีด บ้านลองตอง จากการศึกษางานช่างหัตถกรรมพื้นบ้านตีมีดของบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ทำกันมานานหลายชั่วอายุคน เป็นงานช่างหัตถกรรมฝีมือดี ซึ่งสะท้อนถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นผ่านการสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ผวนกเข้ากับวิถีชีวิตของคนในชุมชน และการใช้เวลาว่างหลังจากการทำงานเกษตร เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงมานาน มีคุณภาพดี มีความคงทนต่อการใช้งาน ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ในรูปแบบนาฏศิลป์พื้นบ้าน โดยรูปแบบการแสดงมีด้วยกันทั้งหมด 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 เป็นการแสดงที่สื่อถึงวิถีชีวิตชุมชนของกลุ่มชาวบ้านที่จะมารวมตัวช่วยกันตีมีด โดยจะมีหญิงสาวชาวบ้านมารวมตัวกันก่อไฟ

ช่วงที่ 2 เป็นกรรมวิธีการตีมีดแบบดั้งเดิม ด้วยกระบวนการทำทางการตีมีด การตีเหล็ก ให้แบน ตีแต่งทรงมีดและฝนมมีด

ช่วงที่ 3 เป็นการแสดงถึงความสนุกสนาน หลังจากการตีมีดเสร็จสมบูรณ์ เพื่อเป็นการผ่อนคลาย เป็นการเกี่ยวพาราสีระหว่างหนุ่มสาว ในการเล่นเกมรำโทนโคราช และจบด้วยการใช้ประโยชน์ของมีด

6.2 แนวคิดการออกแบบลีลาทำรำ

การสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้นำรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านโคราช มาประดิษฐ์กระบวนการทำรำและลีลาท่าทาง ที่สื่อถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน การประกอบอาชีพ

เกษตรกรรม การรวมตัวช่วยตีมีด ขั้นตอนการตีมีด และการละเล่นรำโทน คณะผู้วิจัยได้ออกแบบ กระบวนท่ารำและลีลา จากการตีบทประกอบบทร้อง การเคลื่อนไหวร่างกายแบบธรรมชาติ เลียนแบบ ท่าทางการประกอบอาชีพของคนในชุมชน การนำท่าตีมีดของช่างตีมีด มาออกแบบลีลา ให้มีความ สอดคล้องกับขั้นตอนการตีมีด โดยใช้ลีลาการยกขา การควงอุปกรณ์ ลีลาการกระทบตัวขณะออกแรงตี ให้รู้สึกถึงน้ำหนัก หนัก-เบา การนำแม่ท่าเพลงโคราชมาเป็นหลักในการออกแบบสร้างสรรค์ท่ารำให้มี ความสนุกสนาน และการเกี่ยวพาราสี

6.3 แนวคิดรูปแบบการแปรแถว

การแสดงชุด “มีดบ้านเอ็ง” มีการแปรแถวในลักษณะต่างๆมีการเคลื่อนไหวในการแปรแถว รูปแบบแถวหลายรูปแบบ โดยใช้พื้นที่ของเวทีให้เกิดความสวยงาม เช่น การแปรแถววิคว่ำ วิหงาย การ สับหว่าง แถวเฉียง และการแปรแถวเป็นวงกลม เป็นต้น ให้สอดคล้องกับรูปแบบการแสดง และการ ออกแบบนาฏศิลป์มีความจำเป็นอย่างยิ่งจากการคำนึงทิศทางจากจุดหนึ่งเพราะศิลปะการแสดง นาฏศิลป์เป็นศิลปะหนึ่งที่ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายบอกเราเรื่องราวหรือการกระทำต่าง ๆ ซึ่งการ เคลื่อนไหวในทิศทางต่างๆ จะมีความหมายในการแสดง

6.4 แนวคิดการออกแบบดนตรีประกอบการแสดง

คณะผู้วิจัยได้ออกแบบการประพันธ์ในรูปแบบของดนตรีพื้นบ้านมโหรีโคราช และบทร้อง เป็นกลอนเพลงโคราช โดยมีการแบ่งช่วงทำนองเป็นดังนี้

ช่วงที่ 1 บทร้องเพลงโคราชเกริ่น กล่าวถึงวิถีชีวิตคนชุมชนการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม การรวมตัวช่วยตีมีด ดนตรีใช้ซอโคราชบรรเลงเริ่มต้นจากนั้น เป็นการบรรเลงดนตรี ทำนองมโหรีโคราช ด้วยจังหวะสนุกสนาน

ช่วงที่ 2 บรรเลงดนตรีทำนองมโหรีโคราช สลับกับเสียงประกอบการแสดง เสียงตี เหล็กให้แบน เสียงตีแต่งทรงมีด และเสียงฝนมีดให้คม ช่วงนี้ไม่มีบทร้อง จะสื่อถึงขั้นตอนการตีมีด

ช่วงที่ 3 บรรเลงดนตรีทำนองรำโทนโคราช มีบทร้องประกอบการแสดง กล่าวถึง ความสนุกสนานครื้นเครง การเกี่ยวพาราสีหลังจากการตีมีดเสร็จสมบูรณ์

6.5 แนวคิดการออกแบบเครื่องแต่งกาย

คณะผู้วิจัยได้มีแนวคิดการออกแบบเครื่องแต่งกายจากการวิเคราะห์รูปแบบการแสดงบทประพันธ์เพลง เรื่องราวที่จะนำเสนอโดยกำหนดโครงร่างขึ้น ประกอบกับการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการแต่งกายชาวโคราชในอดีตซึ่งมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง คำนึงถึงเครื่องแต่งกายที่ได้รับความนิยมในอดีตมาออกแบบดัดแปลงให้สอดคล้องบทบาทและบุคลิกของนักแสดง การนำเสนอให้เห็นถึงสภาพอากาศในขณะการตีมีด โดยออกแบบเครื่องแต่งกายดังนี้

6.5.1 นักแสดงหญิง สวมเสื้อคลุมสีฟ้าดำ สวมเกะอกสีครีม ใส่ผ้าเย้นพันอกสีส้ม นุ่งโจงกระเบนสีน้ำตาล สวมเครื่องประดับสีทอง สร้อยคอ ต่างหู กำไล เข็มขัด ทัดดอกป๊อปสีขาว ทรงผมเสกกลางยกหน้ามวยต่ำ

6.5.2 นักแสดงชาย สวมเสื้อม่อฮ่อมแขนสั้นสีฟ้าดำ นุ่งโจงกระเบนสีน้ำตาล ผ้าขาวม้า มัดเอว เครื่องประดับ สร้อยตะกรุด

6.6 แนวคิดการคัดเลือกนักแสดง

ผู้วิจัยได้เลือกนักแสดงทั้งหมด 12 คน โดยนักแสดงชายจำนวน 6 คน นักแสดงหญิง จำนวน 6 คน โดยการเลือกนักแสดงที่มีพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์พื้นบ้าน มีลีลาท่าร่าที่สวยงามอ่อนหวาน รวมไปถึงสัดส่วนที่ไล่ระดับกัน และหน้าตาของนักแสดงที่มีความคล้ายคลึงกัน

6.7 แนวคิดการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง

การสร้างสรรคการแสดงในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ มีการใช้อุปกรณ์ในการสร้างสรรคงานคือ มีด ค้อน เหล็ก คีมจับเหล็ก แท่นรองการตีมีด เหล็กแหนบ พัด เพื่อให้การแสดงให้เห็นถึงกระบวนการในการตีมีด ขั้นตอนกระบวนการตีมีด และการโขว้มีดที่ได้ผ่านขั้นตอนการทำที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ในการสร้างสรรคอุปกรณ์การแสดง ตกแต่งลวดลายอุปกรณ์การแสดงให้มีความสวยงาม และน่าสนใจมากขึ้น

6.8 ข้อเสนอแนะ

จากการสร้างสรรคผลงานด้านนาฏศิลป์ ชุด มีดบ้านเอง ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อนำมาเผยแพร่ และนำไปใช้เป็นการแสดง ต่อผู้ที่สนใจ เป็นการอนุรักษ์ สืบทอดองค์ความรู้ต่อผู้ที่สนใจ การทำมีดหรือการ

ตีมีดบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาให้อยู่เพื่อถ่ายทอดให้คนรุ่นหลัง สืบไป

6.9 สรุปบท

ในบทที่ 6 คณะผู้วิจัยได้สรุปเนื้อหาของงานวิจัย ชุด มีดบ้านเอง โดยเนื้อหาที่สรุปมีแนวคิดในการแสดง ดังนี้ การออกแบบรูปแบบการแสดง การออกแบบลีลาท่ารำ การออกรูปแบบการแปลแถว การออกแบบดนตรีประกอบการแสดง การออกแบบเครื่องแต่งกาย การคัดเลือก นักแสดง การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ตลอดจนถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ พร้อมทั้ง มีประเด็นที่น่าสนใจจากการนำเสนอผลงานการแสดง ที่สามารถนำไปปรับปรุงประยุกต์ใช้ และข้อเสนอแนะในหัวข้อต่าง ๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงและงานวิจัย ได้อย่างสมบูรณ์ สืบไป

คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บรรณานุกรม

- ณัฐพร เพ็ชรเรือง. (ม.ป.ป). การออกแบบพื้นที่เวทีในงานนาฏศิลป์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผศ.ดร.ณรงค์ศักดิ์ ธรรมโชติ นางวรรณมา หอมจะบก. (2556). การชูปแข็งมีดทางการเกษตรโดยวิธีการเพิ่มคาร์บอนที่ผิวด้วยถ่านไม้สำหรับ : ชุมชนตีมิดในจังหวัดนครราชสีมา. ม.ป.ท.
- ผศ. รัตน์ลวดดี โปสุวรรณ นายวิศาล บุญประกอบ. (2554). การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์มีดและเพิ่มช่องทางการจำหน่ายด้วยวิธี Ecommerce : ชุมชนบ้านใหม่. ม.ป.ท.
- มงคล นิลโคกสูง. (2550). ประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านลองตอง. นครราชสีมา : ภูมิปัญญา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (2561). นาฏยประดิษฐ์ – บ่าวเยอเกี่ยวสาว ส่วยตีเหล็ก. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=0wLg42l6vXQ> สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2565.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. (2562). พิธีอหัตถกรรมวีไอสถาน – นวัตกรรม การแสดงพื้นบ้านอีสานสร้างสรรค์. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=llqMAQjUcgU> สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2565
- วีระศิลป์ ช่างขนุน. (2560) การสื่อสารในนาฏกรรมไทย. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม
- วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์. (2563). งานวิจัย - กวนตีพราลีลาลอง คะเนิน. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : https://www.youtube.com/results?search_query สืบค้นเมื่อ วันที่ 4 มีนาคม 2565
- เสรี ชาเขลา, สุทธิภาช ภูเมืองปาน, วิรัตน์ วงศ์รอด และอุทัยวรรณ ใจเอื้อ. (2545). ลาวโซ่งไทย โซ่ง ผู้ลาว โซ่ง ไตดา เวียด พวน กลุ่มชาติพันธุ์วัฒนธรรมประเพณีห้องสมุดศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. นครสวรรค์ : โปรแกรมพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
- อภิญา บัวสรวง และสุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2541). กลุ่มชาติพันธุ์ ญ้อกูร์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร องค์การมหาชน. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภาคผนวก ก
การลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ภาพที่ 7.1 : ลงพื้นที่ครั้งที่ 1 สัมภาษณ์หาข้อมูล นายมงคล นิลโคกสูง
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2564

ภาพที่ 7.2 : ลงพื้นที่ครั้งที่ 1 สัมภาษณ์หาข้อมูล นายมงคล นิลโคกสูง
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2564

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ภาพที่ 7.3 : ลงพื้นที่ครั้งที่ 2 สัมภาษณ์หาข้อมูล เจ้าอาวาสมหาเสกสรร กิตติวงโณ
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่สัมภาษณ์ 5 ธันวาคม 2564

ภาพที่ 7.4 : ลงพื้นที่ครั้งที่ 2 สัมภาษณ์หาข้อมูล พ่อหวน จำปาโพ
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่สัมภาษณ์ 5 ธันวาคม 2564

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ภาพที่ 7.5 : ลงพื้นที่ครั้งที่ 3 สัมภาษณ์หาข้อมูล นายมงคล นิลโคกสูง
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่สัมภาษณ์ 26 มีนาคม 2565

ภาพที่ 7.6 : ลงพื้นที่ครั้งที่ 3 สัมภาษณ์หาข้อมูล นายมงคล นิลโคกสูง
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่สัมภาษณ์ 26 มีนาคม 2565

ภาคผนวก ข
การทดลองออกแบบสร้างสรรค์

ภาพกิจกรรมการทดลองออกแบบสร้างสรรค์ผลงาน

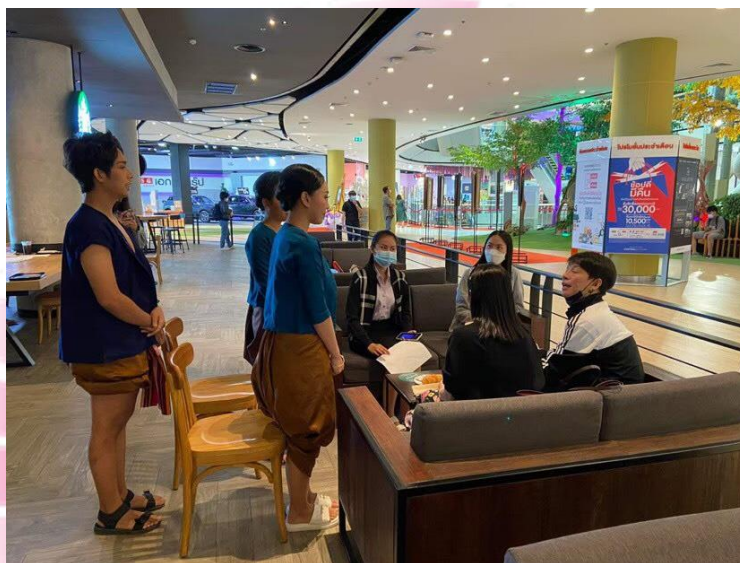

ภาพที่ 7.7 : การนำเสนอรูปแบบการแสดง และการแต่งกาย ครั้งที่ 1
 ที่มา : ผู้คณะวิจัย บันทึกภาพ วันที่ 24 ธันวาคม 2564

ภาพที่ 7.8 : การนำเสนอรูปแบบการแสดง และการแต่งกาย ครั้งที่ 1
 ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 24 ธันวาคม 2564

ภาพกิจกรรมการทดลองออกแบบสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 7.

9 : การนำเสนอการแต่งกาย ครั้งที่ 2

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 14 มกราคม 2565

ภาพที่ 7.10 : การนำเสนอการแต่งกาย ครั้งที่ 2

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 14 มกราคม 2565

ภาพกิจกรรมการทดลองออกแบบสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 7.11 : การนำเสนอทำรำช่วงที่ 1
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 22 มีนาคม 2565

ภาพที่ 7.12 : การนำเสนอทำรำช่วงที่ 1
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 22 มีนาคม 2565

ภาพกิจกรรมการทดลองออกแบบสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 7.13 : การนำเสนอทำรำ
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 25 มีนาคม 2565

ภาพที่ 7.14 : การนำเสนอทำรำ
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 25 มีนาคม 2565

ภาพกิจกรรมการทดลองออกแบบสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 7.15 : การนำเสนอทำร้าย
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 28 มีนาคม 2565

ภาพที่ 7.16 : การนำเสนอทำร้าย
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 28 มีนาคม 2565

ภาพกิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์นิพนธ์

ภาพที่ 7.17 : ภาพการแสดงผลงานจริง
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565

ภาพที่ 7.18 : ภาพการแสดงผลงานจริง
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565

ภาพกิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์นิพนธ์

ภาพที่ 7.19 : ภาพการแสดงผลงานจริง
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565

ภาพที่ 7.20 : ภาพการแสดงผลงานจริง
ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565

ภาพกิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์นิพนธ์

ภาพที่ 7.21 : ภาพการแสดงผลงานจริง

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565

ภาพที่ 7.

22 : ภาพการแสดงผลงานจริง

ที่มา : คณะผู้วิจัย บันทึกภาพ วันที่ 6 เมษายน 2565

คณะผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวณัฐพร สวัสดิ์ดิผล
วัน/เดือน/ปีเกิด	30 สิงหาคม 2542
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 284/10 หมู่ 1 บ้านก.ม.ศูนย์ ตำบลหนองแวงอำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์
เบอร์โทรศัพท์	095 1134 5498
E-mail	bungearn64@gmail.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2554	ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอุดมวิทยานุสรณ์จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2555	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนอุดมวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2558	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
ปัจจุบัน	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

คณะผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวปิยฉัตร ผลชู
วัน/เดือน/ปีเกิด	14 มกราคม 2543
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 76 หมู่ 5 บ้านวังคล้า ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา
เบอร์โทรศัพท์	0800687542
E-mail	piyachat142543@gmail.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2554	ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์
พ.ศ.2557	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนโนนสมบูรณ์วิทยา
พ.ศ.2560	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา
ปัจจุบัน	ปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

คณะผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวภาณุชานาฎ ยงกระสัน
วัน/เดือน/ปีเกิด	23 กรกฎาคม 2542
สถานที่เกิด	อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่ปัจจุบัน	เลขที่ 82 หมู่ที่ 8 ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
เบอร์โทรศัพท์	0630419192
E - mail	phanuchanat2307@gmail.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2554	ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองทราย
พ.ศ. 2557	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา
พ.ศ. 2560	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา
ปัจจุบัน	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

คณะผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล นางสาวณัฐธิกา บาลโสง
วัน/เดือน/ปีเกิด 10 กันยายน 2542
สถานที่เกิด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 82 หมู่ 15 ตำบลด่านขุนทด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
เบอร์โทรศัพท์ 0610281245
E-mail nattika6180119202@gmail.com
ประวัติการศึกษา
พ.ศ 2554 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ.2555-2560 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น - ระดับมัธยมตอนปลาย ศึกษาอยู่ที่
 วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา
ปัจจุบัน ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

คณะผู้วิจัย

ชื่อ -นามสกุล	นางสาวศศิธร พุ่มเรียง
วัน/เดือน/ปีเกิด	30 พฤศจิกายน 2542
สถานที่เกิด	อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 87 หมู่ 10 บ้านใหม่ไชยณรงค์ ตำบลด่านขุนทด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
เบอร์โทรศัพท์	0857650916
E-mail	6180119209@nrru.ad.th
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2554	ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไชยณรงค์วิทยา ตำบลด่านขุนทด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2555-2560	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น - ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยาลัยนาฏศิลป์ นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
ปัจจุบัน	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขานาฏศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

คณะผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวปิยะธิดา วิทยานนทกานต์
วัน/เดือน/ปีเกิด	27 ตุลาคม 2542
สถานที่เกิด	อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 47/3 หมู่ 6 ตำบลสามเมือง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
เบอร์โทรศัพท์	0624981501
E-mail	Piyathida81501@gmail.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2554	ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนสัง จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ.2555-2560	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น – ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสีดาวิทยา จังหวัดนครราชสีมา
ปัจจุบัน	ปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา